AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE
DHOMA AMERIKANE E TREGTISË

ISSUE **99** / NOVEMBER 2020

The Advantage

THE **OFFICIAL MAGAZINE** OF THE AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE IN ALBANIA

20 YEARS OF BEING A STRONG VOICE FOR BUSINESS IN ALBANIA

AMCHAM LAUNCHES NEW BRAND IDENTITY

AMCHAM PRESENTS EIGHTH EDITION OF ABI

HOW TO WORK REMOTELY AS A TEAM?

AMCHAM BOARD

PRESIDENT
Enio JAÇO
CBS Creative Business Solutions

VICE-PRESIDENT
Edlira MUKA
Balfin Group

SECRETARY
Reshard KËLLIÇI
The Harry T. Fultz Institute

TREASURER
Juela ISAJ
DDB Albania

BOARD MEMBERS

Jeffrey BARRETT
LinkAcross

Eni XHEKO SERBO
Xheko Imperial Hotel

Bledar BETA
Philip Morris Albania

PUBLISHER:
American Chamber of Commerce in Albania

EDITOR IN CHIEF:
Brikena Kamenica

DESIGN & LAYOUT:
Eduard Bujari

PRINTED BY:
Gent Grafik

The content of this publication cannot be reproduced in full or part without the prior written permission of the publisher.

© COPYRIGHT DECEMBER, 2019

Rruga "Ibrahim Rrugova", Sky Tower, Suita 11-3
Tirana, Albania

PHONE:
+355 4 225 9779

E-MAIL:
info@amcham.com.al

WEB:
www.amcham.com.al

CONTENTS / PËRMBAJTJA

NR. 99 / NËNTOR 2020
ISSUE 99 / NOVEMBER 2020

The Advantage

6
AmCham Albania Celebrates 20th Anniversary
Dhoma Amerikane feston 20-vjetorin e Themelimit

26
BUSINESS CONTINUITY IN THE NEW DIGITAL ERA
VAZHDIMI I BIZNESIT NË EPOKËN E RE DIGJITALE

14
HOW TO WORK REMOTELY AS A TEAM
SI TË PUNOSH VIRTUALISHT NË EKIP

16
AMCHAM LAUNCHES NEW BRAND IDENTITY ON 20TH ANNIVERSARY OF ESTABLISHMENT
AMCHAM LANÇON NJË BRAND TË RI NË 20 VJETORIN E THEMELIMIT

38
INTERVISTA me Presidentin e Dhomës Amerikane të Tregtisë në Shqipëri, Enio Jaço
INTERVISTA me Presidentin e Dhomës Amerikane të Tregtisë në Shqipëri, Enio Jaço

18
AMCHAM PRESENTS EIGHTH EDITION OF ITS BUSINESS INDEX, COVERING 2019
AMCHAM PREZANTON EDICIONIN E 8-TË TË INDEXIT TË BIZNESIT PËR VITIN 2019

32
THE PERFORMANCE OF U.S. TRADE AND DIRECT INVESTMENTS IN ALBANIA
ECURIA NË RAPORTET TREGTARE DHE INVESTIME DIREKTE TË AMERIKËS NË SHQIPËRI

24
SELECTING TALENT UNDER THE NEW NORMAL: A DIGITAL PERSPECTIVE
PËRZGJEDHJA E TALENTEVE NË NORMALITETIN E RI: NJË PERSPEKTIVË DIGJITALE

28
MATERNITY LEAVE AND ANNUAL LEAVE:
LEJA E LINDJES DHE PUSHIMET VJETORE,

15
DECISIONS THAT MAKE THE DIFFERENCE
VENDIMET QË BËJNË NDRYSHIMIN

41
CAPITAL MARKETS IN ALBANIA
TREGJET E KAPITALIT NË SHQIPËRI

44
COVID-19, Natural disasters and their effects on the economy
COVID-19, Katastrofat natyrore dhe efektet në ekonomi

PATRON MEMBERS

- INTESA SANPAOLO BANK Albania
- Coca-Cola TASTE THE FEELING CCBS
- WesternUnion WU
- DHL
- CCS Computer & Copier Systems
- KALO & ASSOCIATES ATTORNEYS AT LAW
- Mercedes-Benz KASTRATI GROUP
- KORÇA BEER edhe sot më e mira...
- BOGA & ASSOCIATES LEGAL • TAX • ACCOUNTING
- Deloitte.
- TCN
- 3N1
- MARKETING & DISTRIBUTION
- GSA GROUP
- SIGMA INTERALBANIAN VIENNA INSURANCE GROUP
- ZICO
- vodafone
- SIGAL UNIQA GROUP AUSTRIA
- MIELL TIRANA
- JORDIL
- kesh Clean energy that never depletes! ALBANIAN POWER CORPORATION
- Kika Construction
- fufarma since 1946
- AK INVEST INSTITUCION FINANCIAR
- PVN HOTEL COLOSSEO SHKODER - TIRANE
- PM PHILIP MORRIS INTERNATIONAL
- Alumil Building excellence every day
- AVON
- EGNATIA GROUP
- abkons LOCAL Knowledge, GLOBAL Standards
- KRUJACEM FUSHË KRUJË CEMENT FACTORY
- Bankers PETROLEUM ALBANIA LTD. 洲际油气 A Geo-Jade Company
- InfoSoft Systems ... stronger together ...
- INTERSIG VIENNA INSURANCE GROUP
- D20
- KORSEL
- One
- AlbGarden www.albgarden.com
- BALFIN BALKAN FINANCE INVESTMENT GROUP
- EY Building a better working world
- eida
- ProCredit Bank Albania
- THG TOBACCO HOLDING GROUP
- Grant Thornton An instinct for growth
- British American Tobacco ADRIA
- TITAN ANTEA CEMENT SH. A.
- ALPHA BANK
- dimapak make it easy
- EHW GmbH
- Teuta DURRËS
- Statkraft
- Berdica cement
- TONA Korçë Simbol i Cilësisë
- rejsi farma
- TURGUT ÖZAL EDUCATION COMPANY Tirana
- Tendence 3A
- BAKER HUGHES a GE company
- S2 GLOBAL An OSI Systems Company
- AlbStar
- Spitali Amerikan
- qed one vision.
- abi AMERICAN BANK OF INVESTMENTS
- gener2
- Mylan
- ALUFLOR CONSTRUCTION GROUP
- CBS CREATIVE BUSINESS SOLUTIONS
- JUNIK CONSTRUCTION, SERVICES, TOURISM
- GUARDIAN GLASS See what's possible
- DELIA GROUP CONSTRUCTION
- PRIMALL
- Hilton Garden Inn Tirana
- CREDINS bank Ne flasim gjuhën tuaj!
- XHEKO IMPERIAL Luxury Boutique Hotel
- SALILLARI L.t.d
- Holly & Endi Auditing
- ets energy & telecommunication systems
- Lajthiza
- FRIGO FOOD GROUP
- LUFRA
- DEKON
- VEGA CONSTRUCTION GROUP

AmCham Albania Celebrates its 20th Anniversary

Elects New Executive Positions through Electronic Voting

The American Chamber of Commerce in Albania held its 20th General Assembly Meeting on Oct. 15, marking the 20th anniversary of its establishment and electing its new executive structures through electronic voting. Finance and Economy Minister Anila Denaj, U.S. Ambassador Yuri Kim, AmCham members and representatives of American, international and Albanian businesses attended the meeting.

AmCham President Enio Jaço spoke about the Chamber's achievements during its 20 years and presented a summary of AmCham's work in the past year. President Jaço stressed the important role AmCham has played over the years in protecting the rights of the business community. He also presented AmCham's new strategy for reforming the investment climate in the country.

AmCham President Jaço said the recent Albania-U.S. Economic Agreement was historic, describing it as "a turning point in relation to American investments in Albania." He added: "In the midst of the critical consequences of the COVID-19 crisis, this is welcomed news for the Albanian economy. With the proper cooperation among the actors and the fulfillment of the criteria for reforming the business climate, the opportunities for Albania will be more tangible than ever before."

In her remarks, Minister Denaj expressed support for the representatives of American businesses as well as the commitment of the Albanian Government to create a more favorable climate for foreign and domestic investors. "The business climate in Albania is and should be the focus of all institutions," Minister Denaj said. "Being here as a representative of the Government, I want to emphasize our commitment that there will be no lack of effort in the work to improve the business climate."

> **Through the online vote, AmCham members elected** Board Vice President Edlira Muka of Balfin Group, Board Member Bledar Beta of Philip Morris and Treasurer Juela Isaj of DDB.

U.S. Ambassador to Albania Yuri Kim praised the role of the American Chamber of Commerce in Albania in supporting the improvement of the business climate and stressed the importance of strengthening the rule of law in order to attract as much foreign investment as possible.

"Since arriving, I have witnessed firsthand the challenges the business community and foreign investors face; we all know that rule of law needs to strengthen and improve its integrity in order for meaningful foreign direct investment to arrive." Ambassador Kim said. "There is hard work to be done for sure, but the business community through AmCham must work to influence policy makers to help improve the business climate."

After a ceremony marking the 20th anniversary of establishment, the Assembly continued its work with electing the Chamber's new executive structures. To adapt to the pandemic protocols and avoid the gathering of more than 220 members in one room, AmCham used Simply Voting, a well-known system for online voting and secret ballot submission.

Through the online vote, AmCham members elected Board Vice President Edlira Muka of Balfin Group, Board Member Bledar Beta of Philip Morris and Treasurer Juela Isaj of DDB.

Dhoma Amerikane feston 20-vjetorin e Themelimit

dhe Zgjedh me Votim Elektronik Strukturat e Reja Ekzekutive

Dhoma Amerikane e Tregtisë zhvilloi dje Asamblenën e Përgjithshme të 20-të, ku festoi 20 –vjetorin e Themelimit të saj si dhe zgjodhi përmes votës elektronike strukturat e reja ekzekutive. Të pranishëm në këtë aktivitet ishin Ministrja e Financave, Znj. Anila Denaj, Ambasadorja e SHBA në Shqipëri, Znj. Yuri Kim, anëtarë të AmCham, përfaqësues të bizneseve amerikane, ndërkombëtare dhë shqiptare.

Presidenti i Dhomës, Amerikane, z.Enio Jaço foli për arritjet e Dhomës Amerikane në këto 20-vite si dhe bëri një bilanc të aktivitetit të AmCham për vitin që kaloi. Presidenti i AmCham theksoi rolin e rëndësishëm që Dhoma Amerikane ka luajtur këto vite, në mbrojtje të të drejtave të biznesit ndërsa prezantoi strategjinë e re të AmCham për reformimin e klimës së investimeve në vend.

Presidenti i AmCham vlerësoi si historike Marrëveshjen Ekonomike Shqipëri-SHBA duke e cilësuar si "një moment kthese në lidhje me Investimet Amerikane në Shqipëri. Në mesin e pasojave kritike të krizës së COVID 19, ky është një lajm i mirëpritur për ekonominë Shqiptare. Me bashkëpunimin e duhur mes aktorëve dhe përmbushjen e kritereve për Reformimin e Klimës së Biznesit, mundësitë për Shqipërinë do jenë më të prekshme se kurrë më parë".

Nga ana e saj, Ministrja Denaj shprehu mbështetjen për përfaqësuesit e biznesit amerikan si dhe angazhimin e Qeverisë shqiptare për të krijuar një klimë sa më të favorshme për investitorët e huaj dhe vendas. "Klima e biznesit në Shqipëri është dhe duhet të jetë në fokus të gjithë institucioneve. Duke qenë këtu si përfaqësuese e Qeverisë, dua të theksoj angazhimin që përpjekja dhe puna për të përmirësuar klimën e biznesit nuk do të mungojë." u shpreh Ministrja Denaj.

> **Përmes votës online, anëtarët e Dhomës Amerikane zgjodhën** Zv.Presidenten e Bordit, Znj.Edlira Muka, nga Balfin Group, anëtarin e Bordit, z.Bledar Beta nga Philip Morris dhe Përgjegjësen e Thesarit, Znj Juela Isaj nga DDB.

Ambasadorja e SHBA, në vendin tonë, Znj.Yuri vlerësoi rolin e Dhomës Amerikane në mbështetje të përmirësimit të klimës së biznesit si dhe rëndësinë e forcimit të shtetit ligjor për thithjen e sa më shumë investimeve të huaja.

"Që kur kam ardhur, kam qenë dëshmitare e drejtpërdrejtë e sfidave me të cilat përballet komuniteti i biznesit dhe investitorët e huaj; të gjithë e dimë që shteti ligjor duhet të forcojë dhe përmirësojë integritetin e tij në mënyrë që investime të huaja direkte kuptimplota të vijnë në vend. Me siguri ka shumë punë për t'u bërë, por komuniteti i biznesit përmes Dhomës Amerikane duhet të punojë që të ndikojë në politikëbërësit për të ndihmuar në përmirësimin e klimës së biznesit" u shpreh Ambasadorja, Znj. Yuri Kim.

Pas ceremonisë së 20-vjetorit, Asambleja vijoi punimet e zgjedhjes së strukturave të reja të saj. Për t'ju përshtatur kushteve të pandemisë dhe për të kufizuar mbledhjen e mbi 220 anëtarëve, Dhoma Amerikane aplikoi sistemin e votimit elektronik, Simply Voting, një sistem i mirënjohur për votimin e online në mënyrë të fshehtë dhe sigurtë.

Përmes votës online, anëtarët e Dhomës Amerikane zgjodhën Zv.Presidenten e Bordit, Znj.Edlira Muka, nga Balfin Group, anëtarin e Bordit, z.Bledar Beta nga Philip Morris dhe Përgjegjësen e Thesarit, Znj Juela Isaj nga DDB.

EDLIRA MUKA
CEO Balfin Group

"Duke parë përpara të ardhmen, ne duhet të fillojmë të përgatisim ekonominë shqiptare për një treg më global dhe konkurrues. Eshtë e padiskutueshme që ne po shkojmë drejt një tregu të unifikuar, qoftë ky një treg rajonal ose tregu i BE-së. Unë e di nga përvoja ime në Grupin BALFIN se shtegu për të kaluar nga të qënit vendor në ndërkombëtar, nuk është i lehtë. Prandaj, përmirësimi i klimës së biznesit dhe përgatitja për sfidat e një tregu global në të ardhmen e afërt janë dy drejtime ku mendoj se duhet të përqendrohemi më shumë dhe ku mund të ofroj kontributin tim për të gjithë anëtarët e AmCham"

"Looking forward at the future, we must start preparing the Albanian economy to a more global and competitive market. It is unquestionable that we are moving toward of a unified market, being it a regional market or the EU market. I know from my experience at BALFIN Group that it is not an easy path to upgrade and move from local to international. Therefore, improving the business climate and preparing for the challenges of a global market in the near future are two directions where I feel we need to focus more and where I can offer my contribution to all AmCham members.

JUELA ISAJ
DDB Albania

"Nga ana tjeter, ne pozicionin e drejtueses per thesarin deshiroj t'ju siguroj edhe njehere, qe megjithese ky mandat ka qene nje mandate sfidash, jo vetem prej termetit por edhe prej pandemise aktuale, ne kemi siguruar, qe te kemi nje institucion te shendetshem, financiarisht te qendrueshem dhe me integritet. Ne kete vazhde jam optimiste qe ne do te vazhdojme te rrisim dhomen, dhe ta mbajme financiarisht te qendrueshme pavaresisht sfidave"

"On the other hand, in the position of treasurer, I want to assure you once again that, although this has been a mandate of challenges, not only because of the earthquake but also because of the current pandemic, we have made sure that we have a healthy institution, financially sustainable and with integrity.
In this regard, I am optimistic that we will continue to grow the Chamber and keep it financially stable despite the challenges. "

BLEDAR BETA-
Drejtor Financiar, Philip Morris Albania

"Gjatë punës sime shumëvjecare si auditues, këshillues biznesi dhe drejtues financiar, jam përballur me realitetet e shumë bizneseve në vend, ne sektorë të ndryshëm të ekonomisë. Kur analizoj problematikat dhe shqetësimet e tyre kryesore, jo rastësisht, ato bashkohen në një pikë: cilësia e klimës së biznesit. Të gjithë e njohim vlerën e shtuar që AmCham sjell në përpjekjet për përmirësimin e kësaj klime dhe sot kjo merr një rëndësi edhe më të madhe me barrën e rëndë që pandemia ka vendosur mbi biznesin. Me kandidimin tim, unë shpreh gadishmërinë dhe entuziazmin për të sjellë në Bordin e Drejtorëve të AmCham ekspertizën time, si dhe për të punuar sëbashku për përmirësimin e klimës së biznesit në vend"

"During my many years of work experience as an auditor, business advisor and financial executive, I faced the realities of many businesses in the country, in different sectors of the economy. When I analyze their issues and concerns, they all come down, not coincidentally, to one thing: the quality of the business climate. We all know the added value that AmCham brings in trying to improve that climate and today that takes on an added importance due to the great burden the pandemic has placed on businesses. Through my candidacy, I'd like to express readiness and enthusiasm to bring on the AmCham Board of Directors my expertise, as well as to work together for improving the country's business climate."

Enio Jaço:

Improving the Business Climate will Change the Image of Albania, Turning the Country into an Investment Hub

American Chamber of Commerce President Enio Jaço said today that the creation of a business climate that offers legal guarantees and fair competition, without corruption and political crises, will change the image of Albania and turn the country into a regional hub for American and international investments.

Jaço made the remarks at AmCham Albania's 20th anniversary ceremony, speaking to attending American, international and Albanian business representatives, U.S. Ambassador Yuri Kim, Finance Minister Anila Denaj, senior officials in Washington and Chamber representatives.

The business climate and the increase of trade between Albania and the United States have been and remain the two main pillars of the work of the American Chamber of Commerce in Albania, President Jaço said.

Focusing further on the business climate, Jaço said: "Our principles have been clear: safe practices and legal guarantees for businesses. Reducing the level of corruption and having more transparency. We demand fewer political crises, more cooperation. A functioning judicial system and fair competition. These issues still affect the business climate and continue to produce challenges. But we are optimistic that the business climate today is receiving the distinct attention of all the most important domestic and international actors."

AmCham President Jaço said the recent Albania-U.S. Economic Agreement was historic, describing it as "a turning point in relation to American investments in Albania." He added: "In the midst of the critical consequences of the COVID-19 crisis, this is welcomed news for the Albanian economy. But this is only the starting point of American projects this deal can bring in. The time has come for more American investors to establish their subsidiaries in Albania, and, through Albania, to explore the Western Balkans region as well."

AmCham's president added that the agreement will bring new opportunities but will also serve as a test for the business climate in Albania and policies to improve it.

Presenting a summary of AmCham's activities during the past year, the Chamber's president announced that AmCham has approved a new Strategic Plan, the main pillar of which is the Investment Climate Reform. "We have started working with a group of internal experts who will be consulted as well as with a number of external experts and international partners. We are working in a constructive spirit and cooperation with the Ministry of Finance and the Ministry of Entrepreneurship regarding the implementation of recommendations."

AmCham President Jaço ended his remarks by expressing his conviction that "with the proper cooperation among the actors and the fulfillment of the criteria for reforming the business climate, the opportunities for Albania will be more tangible than ever before."

Enio Jaço:

Përmirësimi i Klimës së Biznesit do Ndryshojë Imazhin e Shqipërisë. E kthen vendin në qendër investimesh

Presidenti i Dhomës Amerikane të Tregtisë, Enio Jaço tha sot se, krijimi i një klime biznesi me garanci ligjore dhe konkurrencë të ndershme, pa korrupsion e kriza politike do të ndryshojë imazhin e Shqipërisë dhe do të kthejë vendin në qendër të investimeve amerikane dhe ndërkombëtare në rajon.

Jaço e bëri deklaratën gjatë ceremonisë së 20-vjetorit të Dhomës Amerikane të Tregtisë, në praninë e bizneseve amerikane, ndërkombëtare, e shqiptare, Ambasadores Yuri Kim, Ministres së Financave, Anila Denaj, zyrtareve te larte ne Washington dhe përfaqësuesve të Dhomës.

Klima e biznesit dhe rritja e shkëmbimeve tregtare midis Shqipërisë dhe SHBA kanë qenë dhe mbeten dy shtyllat kryesore të punës së Dhomës Amerikane të Tregtisë – u shpreh Presidenti Jaço.

Në lidhje me klimën e biznesit, Jaço tha: "Principet tona kanë qenë të qarta: praktika të sigurta dhe garanci ligjore për bizneset. Uljen e nivelit të korrupsionit dhe më shumë transparencë. Ne kërkojmë më pak kriza politike, më shumë bashkëpunim. Një sistem gjyqësor funksional dhe konkurrencë te ndershme. Këto çështje akoma ndikojnë klimën e biznesit dhe vijojnë të prodhojnë sfida. Por ne jemi optimistë për faktin që sot, klima e biznesit ka marrë një vëmendje tjetër nga të gjithë aktorët më të rëndësishem në vend dhe ata ndërkombëtarë".

Presidenti i Dhomës Amerikane vlerësoi si historike Marrëveshjen Ekonomike Shqipëri-SHBA duke e cilësuar si "një moment kthese në lidhje me Investimet Amerikane në Shqipëri. Në mesin e pasojave kritike të krizës së COVID 19, ky është një lajm i mirëpritur për ekonominë Shqiptare. Por ky është vetëm fillimi i projekteve të tjera amerikane që mund të sjellë kjo marrëveshje. Ka ardhur koha që më shumë investitorë amerikanë të krijojnë filialet e tyre në Shqipëri, e përmes Shqipërisë të eksplorojnë edhe Rajonin e Ballkanit Perendimor" tha Jaço.

Për Presidentin e Dhomës Amerikane, kjo marrëveshje do të sjellë oportunitete të reja por edhe do shërbejë si një test për klimën e biznesit në Shqipëri dhe politikave për përmirësimin e saj.

Duke prezantuar bilancin e aktiviteteve të AmCham për vitin e kaluar, Presidenti i AmCham bëri të ditur se Dhoma Amerikane ka miratuar një Plan të ri Strategjik, shtylla kryesore e të cilit është Reformimi i Klimës së Investimeve. "Kemi nisur punën me një grup ekspertësh të brendshëm të cilët do konsultohen dhe me një numër ekspertësh të jashtëm dhe partnerësh ndërkombëtare. Po punojmë me një frymë konstruktive dhe bashkëpunimi me Ministrinë e Financave dhe me Ministrinë e Sipërmarrjes në lidhje me realizimin e rekomandimeve" u shpreh ai.

Presidenti i Dhomës Amerikane e mbylli fjalimin me bindjen se "me bashkëpunimin e duhur mes aktorëve dhe përmbushjen e kritereve për Reformimin e Klimës së Biznesit, mundësitë për Shqipërinë do jenë më të prekshme se kurrë më parë".

Remarks by Ambassador Yuri Kim at the American Chamber of Commerce Annual Meeting

I want to thank Ilir, Enio, Minister Denaj and, indeed, all of the AmCham members who are joining us online today, for the opportunity to participate and share some thoughts with you today. I have to say, this is not how I imagined I would first address the full membership of AmCham, but we are living in unusual times.

Despite the circumstances, 2020 marks an important milestone for the organization, marking twenty years since its founding in Albania. In my many years with the State Department, I have seen around the world how AmChams help create opportunities for America and our friends. AmCham at its best represents the voice of the business community speaking as one to help foster a business environment that will maximize bilateral trade and investment between the United States and the host country, and create jobs, opportunities, and economic growth for both countries.

That is what brings us all together here today as well.

As you may know, my three priorities for the US-Albania relationship are Democracy, Defense, and Business. I've heard I'm the first American ambassador to emphasize business, and I must admit this makes me proud.

Increasing business opportunities between Albanians and Americans is one of my most important goals as U.S. Ambassador to Albania. I know everyone here shares that goal, too, and you all have an important role to play.

On October 3, during the visit of Keith Krach Under Secretary for Economic Growth, Energy, and the Environment, the United States and Albania signed a historic memorandum of economic cooperation between our countries, which I believe is a significant achievement in elevating our economic relations to match our already extraordinarily deep political relations. The initial step was very promising, with U.S. firm Bechtel signing an agreement for the construction of the Skavica hydropower plant, the largest contract ever awarded to a sole U.S. firm. I hope this marks a beginning of a longer list of American firms coming to Albania.

But, we cannot be content with just a first step. We must have forward momentum by a committed, engaged, and energetic AmCham, building on the successes of the last twenty years and driving into the next decade with an ambitious agenda. When you see opportunities to increase trade between our countries, seize it! Whether that is distributing U.S. products in Albania, exporting Albanian products to the United States, marketing to U.S. tourists, looking into franchise opportunities, fostering future innovation with American technology, every bit of it helps strengthen the connection between our countries further.

Since arriving, I have witnessed firsthand the challenges the business community and foreign investors face; we all know that rule of law needs to strengthen and improve its integrity in order for meaningful foreign direct investment to arrive. There is incredible opportunity and potential here to grow the economy. It is not hard to "sell" Albania if done right; Albania has incredible access to the world through its port and strategic position as an entry point to Europe. The cost of labor is accessible to business models, the population is young and resourceful. Albanians have some of the best language skills of anyone, anywhere in the world; Albanians are determined, hardworking, and welcoming.

It is fertile ground for success and growth, and we must work together to seize the opportunities now for Albania's betterment, and to provide more opportunities for the talented Albanian youth. I thank those of you who are committed to working every day for this improvement, serving on the board of AmCham, assisting within the committees, sponsoring events, and being active members of the organization. There is hard work to be done for sure, but the business community through AmCham must work to influence policy makers to help improve the business climate.

Through this shared focus, I am confident the next twenty years of AmCham will be its best yet.

Fjala e Ambasadores Yuri Kim në Takimin Vjetor të Dhomës Amerikane të Tregtisë

Dua të falënderoj Ilirin, Enion, Ministren Denaj dhe në të vërtetë të gjithë anëtarët e Dhomës Amerikane të Tregtisë që po na bashkohen sot online (përmes internetit), për mundësinë që të marr pjesë dhe të ndaj disa mendime me ju sot. Më duhet ta them, nuk e kisha përfytyruar kurrë se do t'i drejtohesha për herë të parë të gjithë anëtarësisë së Dhomës Amerikane në këtë mënyrë, por po jetojmë në kohë të pazakontë.

Pavarësisht nga rrethanat, 2020 shënon një gur kilometrazhi të rëndësishëm për organizatën, që shënon njëzetë vjet që nga themelimi i saj në Shqipëri. Në vitet e mi të shumtë në Departamentin e Shtetit, kam panë anembanë botës se si Dhoma Amerikane ndihmon krijimn e mundësive për Amerikën dhe për miqtë tanë. Dhoma Amerikane përfaqëson më së miri zërin e komunitetit të biznesit duke folur si një zë i vetëm, për të ndihmuar në nxitjen e një mjedisi biznesi që do të rrisë tregtinë dhe investimet dypalëshe midis Shteteve të Bashkuara dhe vendit pritës, si dhe do të krijojë vende pune, mundësi dhe rritje ekonomike për të dyja vendet.

Kjo është gjithashtu ajo që na sjell bashkë të gjithëve këtu sot.

Siç shumë nga ju e dinë, tri prioritetet e mia për marrëdhëniet SHBA-Shqipëri janë: Demokraci, Mbrojtje dhe Biznes. Kam dëgjuar se jam Ambasadori i parë amerikan që thekson biznesin, dhe më duhet ta pranoj se kjo më bën krenare.

Rritja e mundësive të biznesit ndërmjet shqiptarëve dhe amerikanëve është një nga qëllimet e mia më të rëndësishme si Ambasadore e SHBA në Shqipëri. E di që të gjithë këtu ndajnë gjithashtu atë qëllim, dhe të gjithë ju keni një rol të rëndësishëm për të luajtur.

Më 3 tetor, gjatë vizitës së Keith Krach, Nën Sekretarit të Shtetit për Zhvillimin Ekonomik, Energjinë dhe Mjedisin, Shtetet e Bashkuara dhe Shqipëria nënshkruan një memorandum historik të bashkëpunimit ekonomik midis vendeve tona, i cili besoj se është një arritje domethënëse në ngritjen e marrëdhënieve tona ekonomike që të përputhen me marrëdhëniet tona dypalëshe tashmë jashtëzakonisht të thella politike.

Hapi fillestar ishte shumë premtues, me firmën amerikane Bechtel që firmosi një marrëveshjeje për ndërtimin e hidrocentralit të Skavicës, kontrata më e madhe e dhënë ndonjëherë një kompanie të vetme amerikane. Shpresoj që kjo të shënojë fillimin e një liste më të gjatë të kompanive amerikane që vijnë në Shqipëri.

Por, nuk mund të mjaftohemi vetëm me një hap të parë. Ne duhet të kemi vrullin për të bërë përpara me një Dhomë Amerikane të përkushtuar, të angazhuar dhe energjike, duke ndërtuar mbi sukseset e njëzet viteve të fundit dhe duke ecur në dekadën e ardhshme me një axhendë ambicioze. Kur të shihni mundësi për të rritur tregtinë ndërmjet vendeve tona, kapeni atë! Qoftë nëse kjo është shpërndarja e produkteve amerikane në Shqipëri, eksportimi i produkteve shqiptare në Shtetet e Bashkuara, marketingu për turistët amerikanë, kërkimi i mundësive për ekskluzivitet (franshizë), nxitja e inovacionit në të ardhmen me teknologjinë amerikane, secila prej tyre ndihmon në forcimin e mëtejshëm të lidhjes midis vendeve tona.

Që kur kam ardhur, kam qenë dëshmitare e drejtpërdrejtë e sfidave me të cilat përballet komuniteti i biznesit dhe investitorët e huaj; të gjithë e dimë që shteti ligjor duhet të forcojë dhe përmirësojë integritetin e tij në mënyrë që investime të huaja direkte kuptimplota të vijnë në vend. Ekziston mundësi dhe potencial i pabesueshëm këtu për të rritur ekonominë. Nuk është e vështirë të "shesësh" Shqipërinë nëse bëhet siç duhet; Shqipëria ka një qasje të jashtëzakonshme me botën përmes portit dhe pozicionit të saj strategjik si një pikë hyrëse në Evropë. Kostoja e punës është e arritshme për modelet e biznesit, popullsia është e re dhe e shkathët. Shqiptarët kanë disa nga aftësitë më të mira gjuhësore se çdokush, kudo në botë; shqiptarët janë të vendosur, punëtorë dhe mikpritës.

Ky është një terren pjellor për sukses dhe rritje dhe ne duhet të punojmë së bashku për të kapur mundësitë tani për përmirësimin e Shqipërisë dhe për të siguruar më shumë mundësi për të rinjtë e talentuar shqiptarë. Falënderoj cilindo prej jush është përkushtuar të punojnë çdo ditë për këtë përmirësim, duke shërbyer në bordin e Dhomës Amerikane, duke ndihmuar brenda komiteteve, duke sponsorizuar aktivitete dhe duke qenë anëtarë aktivë të organizatës. Me siguri ka shumë punë për t'u bërë, por komuniteti i biznesit përmes Dhomës Amerikane duhet të punojë që të ndikojë në politikëbërësit për të ndihmuar në përmirësimin e klimës së biznesit.

Përmes këtij fokusi që bashkëndajmë, jam besimplotë se në njëzetë vitet e ardhshëm Dhoma Amerikane e Tregtisë do të jetë ende më e mira.

Anila Denaj

Minister Denaj addresses AmCham General Assembly Meeting

Finance and Economy Minister Anila Denaj took part in the 20th Anniversary Meeting of the Assembly of the American Chamber of Commerce in Albania, where representatives of the organization's member businesses were also joined by U.S. Ambassador to Tirana Yuri Kim.

In her remarks at the meeting, Minister Denaj brought to the attention of American business representatives initiatives that the Government of Albania has undertaken to create a climate that is as favorable as possible for every business that operates in Albania and any other that would like to come and invest in the country.

"The business climate in Albania is and should be the focus of all institutions. Being here as a representative of the Government, I want to emphasize our commitment that there will be no lack of effort in the work to improve the business climate," Minister Denaj said.

Denaj added that reforms to deregulate and digitalize have cut bureaucracy, unnecessary paperwork, lowering business costs and, above all, reducing avenues for corruption.

The minister also reminded business representatives of the continued dialogue with AmCham, which has been a partner in many of these initiatives. She also noted that the potential for economic cooperation between Albania and the United States has not been fully developed due to several reasons.

"We won't stop promoting the country's potential and making it as attractive as possible for foreign investors," Minister Denaj said.

Finance and Economy Minister Denaj said that the signing two weeks earlier of the Memorandum of Economic Cooperation between Albania and the United States was a historic event.

"The first was in the 1930s, the second in 1992 and the third two weeks ago," Minister Denaj said, stressing the commitment of the Government of Albania to implement the agreement through a work plan of concrete steps that would advance the goals of the important memorandum.

The minister invited AmCham businesses to increase their presence in Albania, guiding them to priority areas like energy, tourism, processing, information technology, and others – all important sectors for the economic development of the country.

"Next week, we will launch a new law on start-ups and innovation. We have worked together with GIZ experts to introduce a new legal framework for those who want to start new businesses, which is especially important during a difficult year that has forced businesses to rethink how they operate under the conditions created by the pandemic," Denaj said.

The minister also invited AmCham member businesses to have representatives join the boards of vocational schools in order to help better guide them toward the real needs of

Anila Denaj

Ministrja Denaj pershendet ne Asamblene e Përgjithshme të Dhomës Amerikane

Ministrja e Financave dhe Ekonomisë, Anila Denaj, mori pjesë në 20 Vjetorin e Asamblesë së Dhomës Amerikane të Tregtisë në Shqipëri, ku krahas sipërmarrësve, anëtarë të kësaj organizate biznesi ishte e pranishme edhe Ambasadorja e SHBA, në Tiranë, Yuri Kim.

Gjatë këtij takimi, Ministrja Denaj solli në vëmendje të përfaqësuesve të biznesit amerikan, nismat e Qeverisë shqiptare për të krijuar një klimë sa më të favorshme për çdo sipërmarrës, që zhvillon aktivitetin e tij ekonomik në vendin tonë ose ata që duan të vijnë.

"Klima e biznesit në Shqipëri është dhe duhet të jetë në fokus të gjithë institucioneve. Duke qenë këtu si përfaqësuese e Qeverisë, dua të theksoj angazhimin që përpjekja dhe puna për të përmirësuar klimën e biznesit nuk do të mungojë", u shpreh Ministrja.

Denaj theksoi, se reformat e Derregulimit dhe e Digjitalizimit kanë shkurtuar burokracitë, letrat e panevojshme, kostot për biznesin dhe mbi të gjitha kanë ulur prirjen drejt korrupsionit.

Ministrja nuk la pa përmendur edhe dialogun e pandërprerë me Dhomën Amerikane, si një partner në shumë nisma, ndërkohë që theksoi, se potenciali bashkëpunimit ekonomik mes Shqipërisë dhe Shteteve të Bashkuara të Amerikës, nuk është shfrytëzuar plotësisht për disa arsye.

"Ne nuk do të reshtim së promovuari potencialet e vendit dhe bërjen e tij sa më tërheqëse për investitorët e huaj", tha Ministrja.

Ministrja e Financave dhe Ekonomisë vlerësoi si një ngjarje historike firmosjen dy javë më parë të Memorandumit të Bashkëpunimit Ekonomik Shqipëri-SHBA.

"E para në vitet '30, e dyta në vitin 1992 dhe e treta dy javë më parë", u shpreh Ministrja Denaj. Ajo theksoi angazhimin e Qeverisë për të realizuar këtë projekt në një punë me hapa konkretë, për ta çuar përpara këtë memorandum kaq të rëndësishëm.

Ministrja ftoi sipërmarrësit e Dhomës Amerikane të rritin prezencën e tyre në vendin tonë, duke i orientuar ata edhe në fushat prioritare si energjia, turizmi, përpunimi, teknologjia e informacionit, etj., si sektorë shumë të rëndësishëm për zhvillimin ekonomik të vendit tonë.

"Javës e ardhshme ne lancojmë një ligj të ri për start-up-et dhe inovacionin. Kemi punuar së bashku me ekspertë të GIZ-it për të sjellë një kuadër ligjor të ri për të gjithë iniciatorët e një biznesi, sidomos në një vit kaq të vështirë ku bizneset po mendojnë ridimensionimin e mënyrës së të bërit biznes, në kushtet e pandemisë.", tha Denaj.

Ministrja ftoi bizneset, anëtare të Dhomës Amerikane, të jenë më shumë pjesëmarrës edhe në bordet e shkollave profesionale, si një shtysë për t'i orientuar ato drejt tregut të punës dhe nevojave konkrete të sipërmarrësve për punonjës.

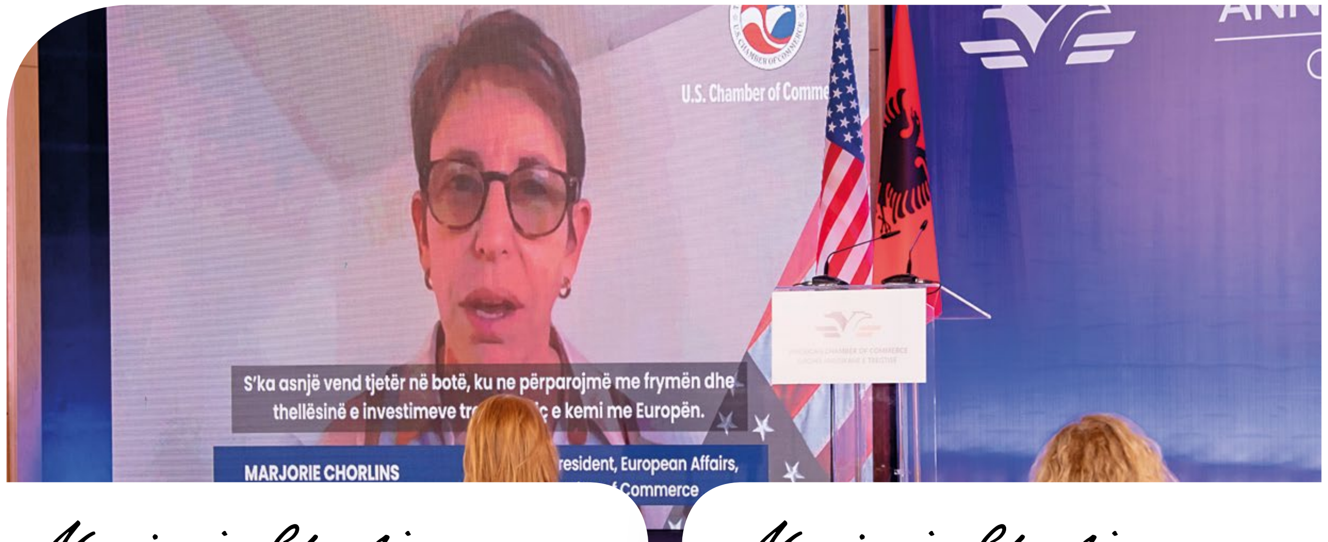

Marjorie Chorlins

Senior official at the U.S. Chamber of Commerce in Washington: Albania is attractive for American investments. A pro-business climate is important

A senior representative of the U.S. Chamber of Commerce in Washington, Marjorie Chorlins, has praised Albania as an attractive market for American investments, adding that in order for the country to attract these investments, special focus must be placed on the business climate, transparency and respect for the rule of law.

Through a video message sent on the occasion of the 20th anniversary of the establishment of the American Chamber of Commerce in Albania, Chorlins emphasized the role of policies that support trade between the United States and Albania and shared competition.

"As a NATO partner and candidate for EU membership, Albania is a growing attractive market for American investments," Chorlins said. She added that to give importance to the transatlantic economy, it is essential to have a strong voice that fosters shared competitiveness in the trade between the United States and Albania. The integration of the Albanian market in the European economy, the advancement of sustainability and digital transformation are important, but emphasis should also be given to the importance of compliance, transparency and respect for the rule of law, said Chorlins, the senior vice president for European Affairs at the U.S. Chamber of Commerce.

She added: "A strong voice is needed, focusing on trade policy, tax issues, intellectual property rights, which supports regulatory policies, employment and promotion of new investments in Albania. The American Chamber of Commerce in Albania is doing everything it can to help the country benefit and maintain a pro-business climate by supporting the interests of its members and promoting cooperation with the United States."

The U.S. Chamber of Commerce is the world's largest business organization. It protects the interests of more than 3 million companies, of all sizes and sectors, including American businesses in Albania, represented through the American Chamber of Commerce in Tirana.

Marjorie Chorlins

Zyrtarja e lartë e Dhomës Amerikanë të Tregtisë në Washington: Shqipëria, tërheqëse për investimet amerikane. Një klimë pro biznesit është e rëndësishme

Përfaqësuesja e Lartë e Dhomës së Tregtisë së SHBA në Washington, Marjorie Chorlins ka vlerësuar Shqipërinë, si treg tërheqës për investimet amerikane dhe, që vendi të thithë këto investime, klima e biznesit, transparenca dhe respektimi i shtetit ligjor kanë rëndësi të veçantë.

Përmes një video mesazhi, me rastin e 20-vjetorit të Dhomës Amerikane në Shqipëri, Chorlins thekson rolin e politikave që mbështesin konkurrencën e përbashkët të tregtisë midis Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe Shqipërisë.

"Si partner i NATO-s dhe kandidat për anëtar i BE-së, Shqipëria është një Treg Tërheqës në rritje për investimet amerikane. Për t'i dhënë rëndësi ekonomisë transatlantike, është thelbësore të kemi një zë të fortë që mbështet konkurrencën e përbashkët të tregtisë midis Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe Shqipërisë. Integrimin e tregut shqiptar në ekonominë europiane, përparimin e qëndrueshmërisë dhe transformimin digjital, duke theksuar rëndësinë e papajtueshmërisë, transparencës dhe respektimit të Shtetit Ligjor" është shprehur Chorlins, Zv.Presidente e Dhomës së Tregtisë në Shtetet e Bashkuara të Amerikës për Shkëmbimet Tregtare dhe Investimet amerikane me Europën.

Sipas saj "Duhet një zë i fortë, duke u përqëndruar në politikën tregtare, çështjet e taksave, të drejtat e pronësisë intelektuale, që mbështet politikat rregullatore, punësimin dhe promovimin e investimeve të reja në Shqipëri. Dhoma Amerikane në Shqipëri po bën gjithçka për të ndihmuar vendin të përfitojë dhe të mbrojë një klimë pro biznesit, duke mbështetur interesat e anëtarëve tuaj dhe promovuar bashkëpunimin me SHBA."

Dhoma e Tregtisë së Shteteve të Bashkuara të Amerikës është organizata më e madhe e biznesit në botë. Ajo mbron interesat e më shumë se 3 milion kompanive, të të gjitha madhësive dhe sektorëve përfshirë edhe bizneset amerikane në Shqipëri, të përfaqësuara përmes Dhomës Amerikane të Tregtisë në Tiranë.

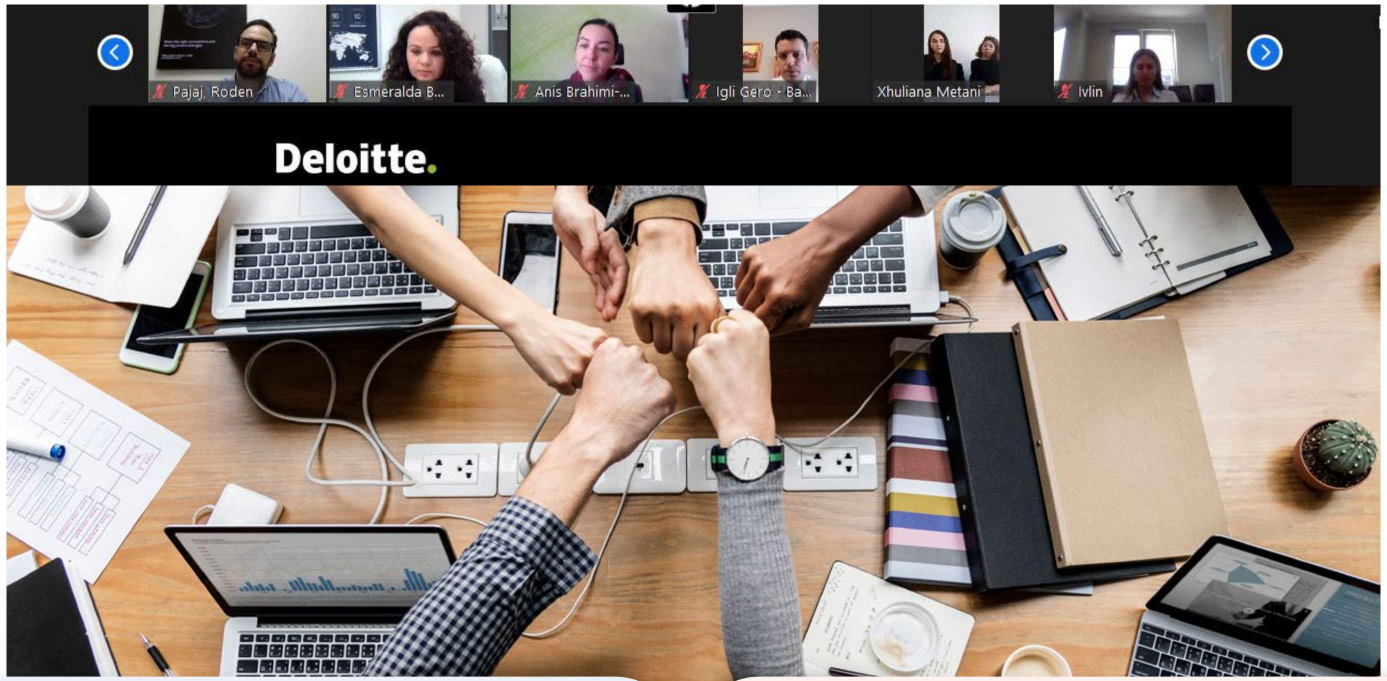

Labor and Ethics Committee Workshop

HOW TO WORK REMOTELY AS A TEAM

The situation created by the pandemic and working from home have brought new challenges for teams. Working remotely while continuing to have efficient teamwork seems to necessitate learning new ways of working. To explain these new techniques and needed behaviors, AmCham held a workshop led by Anisë Abazi and Roden Pajaj of Deloitte Albania.

The workshop was part of a list of activities planned by the AmCham Labor and Ethics Committee with the aim of increasing the capacity of AmCham members through training sessions.

Teamwork in virtual environments has a shared common goal reflected in the main focus of the team. All roles and responsibilities focus on the key outcomes to be achieved by each team member, according to the workshop leaders.

Abazi and Pajaj explained to attending AmCham members that remote work has its rules, and these should be set to describe how the team should work effectively together.

Mobilizing the team around a shared purpose, setting roles and responsibilities as well as ground rules help virtual team members understand why their work matters and how it affects others. It also fosters collaboration, accountability and follow-up. It is the relationships that keep virtual team members engaged. The links they form help them believe that everyone is responsible and doing their part to support the team and its purpose and that they can call or email each other and get a response in real time.

The workshop also discussed conflicts that arise within teams between members. These can start with disagreements on a task but can then develop into a conflictual relationship. The way staff communicate with each other and the trust they give each other are important factors in overcoming these situations. In addition, the workshop focused on basic elements of communicating remotely as well as other phenomena that come along with operating remotely. Feeling psychologically secure is a key factor in smooth teamwork, for example, especially when it comes to remote work.

Workshop i Komitetit të Punës dhe Etikës

SI TË PUNOSH VIRTUALISHT NË EKIP

Kushtet e pandemisë dhe puna nga shtëpia, ka sjellë sfida të reja për ekipet. Të punosh virtualisht dhe të kesh eficencë nga bashkëpunimi në ekip, duket se të kërkon përvetësimin e disa teknikave të nevojshme. Pikërisht për këto teknika dhe forma të sjelljes kanë folur me anëtarët e AmCham Anisë Abazi dhe Roden Pajaj, nga Deloitte Albania. Workshopi ishte pjesë e planit të aktiviteteve të organizuara nga Komiteti i Punës dhe i Etikës dhe që synon të rrisë nëpërmjet trajnimeve kapacitetin e anëtarëve të AmCham.

"Bashkëpunimi në ekip, në mjedise virtuale" ka një qëllim të përbashkët dhe reflekton fokusin kryesor të ekipit. Të gjitha rolet dhe përgjegjsitë përqendrohen në rezultatet kryesore që duhet të arrihen nga secili anëtar i ekipit Anisë Abazi dhe Roden Pajaj i shpjeguan anëtarëve të AmCham se puna në distancë ka rregullat e saj. Ato duhet të përshkruajnë mënyrën se si ekipi duhet të punojë në mënyrë efektive së bashku.

Mobilizimi rreth qëllimit të ekipit, rolet dhe përgjegjësitë si dhe rregullat themelore i ndihmojnë anëtarët e ekipit virtual të kuptojnë pse puna e tyre ka rëndësi dhe si ndikon te të tjerët, si dhe nxit bashkëpunimin, llogaridhënien dhe ndjekjen e tyre. Janë pikërisht marrëdhëniet që i mbajnë të angazhuar anëtarët e ekipit virtual. Lidhjet që formojnë i ndihmojnë ata të besojnë se të gjithë janë të përgjegjshëm dhe po bëjnë pjesën e tyre për të mbështetur ekipin dhe qëllimin e tij dhe se ata mund të telefonojnë ose dërgojnë emaile me njëri-tjetrin dhe të marrin një përgjigje në kohë reale.

Gjatë workshopit është folur edhe për marrëdhëniet konfiktuale që mund të krijohen mes ekipeve dhe që fillon me një detyrë por mund të zhvillohet në konflikt të orientuar drejt marrëdhënieve. Mënyra se si stafet komunikojnë me njëri tjetrin dhe besimi që i japin kanë faktorë të rëndësishëm në kapërcimin e këtyre situatave.

Workshopi është përqëndruar gjithashtu në elementë themelorë të komunikimit në distancë, si dhe fenoment që vijnë së bashku me distancën operacionale. Kështu siguria psikologjike bëhet një faktor kyc në mbarëvajtjen e punës në ekip sidomos kur bëhet fjalë për punën në distancë.

Calvin Tiessen has led multiple organizations in Albania and abroad through the strategic planning process of clarifying mission, vision, values and strategic objectives. He has delivered training in communication, time management and leadership to clients from small businesses and non-profits to international global organizations such as Halliburton. Calvin brings a unique blend of business experience, multicultural knowledge and excellent facilitation skills to create powerful learning events.

Calvin Tiessen ka drejtuar organizata të shumta në Shqipëri dhe jashtë saj përmes procesit të planifikimit strategjik të sqarimit të misionit, vizionit, vlerave dhe objektivave strategjikë. Ai ka ofruar trajnime në komunikim, menaxhim kohe dhe lidership për bizneset e vogla dhe organizatat jo-fitimprurëse ndërkombëtare si Halliburton. Calvin sjell një përzierje unike të përvojës së biznesit, njohurive multikulturore dhe aftësive të shkëlqyera ndihmese për të krijuar ngjarje të fuqishme të të mësuarit

Linkoln dhe AmCham trajnojnë anëtarët mbi teknikat e vendimarrjes

VENDIMET QË BËJNË NDRYSHIMIN

AmCham dhe Qëndra Lincoln, nën moderimin e Z. Calvin Tiessen organizuan web binarin me temën "Vendimet që bëjnë ndryshimin"

Si munden drejtuesit e kompanive të mbështeten në stuktura efiçente për marrjen e vendimeve dhe cilat janë modelet e sukseshme në zbatimin e strategjive, ka qënë fokusi i trajnimit . Cdo gjë fillon me hartimin e një strategjie që e con organizatën drejt suksesit. Dhe për z.Tiessen strategji është zgjedhja e qartë e objektivave dhe e aktiviteteve që e pozicionojnë një organizatë në plotësimin e qëllimit të saj.

Vendimet e sukseshme fillojnë që në përcaktimin e objektivit dhe roli i lidershipit është që të kuptojë qartë se cilat janë kapacitetet, fushat dhe individët që duhet të angazhojë për të realizuar me sukses objektivin e vendosur.

Z. Calvin Tiessen është ndaluar në mënyrë specifike në organizimin dhe përcaktimin e të gjithë këtyre elementëve duke vendosur theksin në rendësinë e secilit prej tyre.

Lincoln Center and AmCham train members on decision-making techniques

Decisions that make the difference

AmCham dhe Qëndra Lincoln, nën moderimin e Z. Calvin Tiessen organizuan web binarin me temën "Vendimet që bëjnë ndryshimin"

Si munden drejtuesit e kompanive të mbështeten në stuktura efiçente për marrjen e vendimeve dhe cilat janë modelet e sukseshme në zbatimin e strategjive, ka qënë fokusi i trajnimit . Cdo gjë fillon me hartimin e një strategjie që e con organizatën drejt suksesit. Dhe për z.Tiessen strategji është zgjedhja e qartë e objektivave dhe e aktiviteteve që e pozicionojnë një organizatë në plotësimin e qëllimit të saj.

Vendimet e sukseshme fillojnë që në përcaktimin e objektivit dhe roli i lidershipit është që të kuptojë qartë se cilat janë kapacitetet, fushat dhe individët që duhet të angazhojë për të realizuar me sukses objektivin e vendosur.

Z. Calvin Tiessen është ndaluar në mënyrë specifike në organizimin dhe përcaktimin e të gjithë këtyre elementëve duke vendosur theksin në rendësinë e secilit prej tyre.

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE
DHOMA AMERIKANE E TREGTISË

AMCHAM LAUNCHES NEW BRAND IDENTITY ON 20TH ANNIVERSARY OF ESTABLISHMENT

The American Chamber of Commerce in Albania launched a new brand identity as it marked the 20th anniversary of its establishment and held its General Assembly Meeting.

AmCham's new image, which symbolizes the partnership between the United States and Albania and represents the evolution of the organization in its two decades of work in support of the business community, was launched for the 20th anniversary thanks to the support and professional work of its member McCann Tirana. AmCham's new visual identity merges into a single unique element the representative symbols of both countries -- the red and blue colors of the American flag and the double-headed eagle of the Albanian flag.

"The American Chamber of Commerce, for 20 years, has been an important institution for businesses in Albania. As a member for a decade, McCann Tirana is pleased to offer its services and expertise in creating AmCham's new visual identity on the occasion of its anniversary of establishment. McCann's creative team, after an intensive process of selecting and synthesizing the symbols of the two countries, highlighted the respective eagles, which were merged into one body, with balanced integrity and harmony just like the bilateral cooperation itself," McCann Tirana Managing Director Suela Shtylla tells The Advantage. "The colors used for the logo are those of the American flag, but are slightly combined with a darker hue tone of the Albanian eagle and, as a result, have a deeper blue. The eagle's wings are symmetrical and separated like the lines of the American flag."

AmCham's new brand identity is part of the implementation of the Communication Strategy, which aims to provide higher value services to members through modern communication channels combined with innovation in visual elements.

These changes have included the construction of a new AmCham Albania website, an effort assisted by another Albanian market heavy-weight member - DDB Albania.

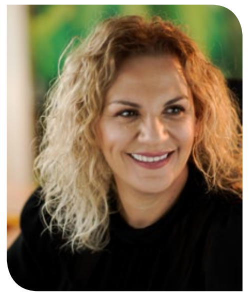

These changes have included the construction of a new AmCham Albania website, an effort assisted by another Albanian market heavy-weight member - *DDB Albania.*

"Strategic transformation, digital transformation too, goes beyond just the big and visible things; its value is present in the small things that have great importance. That's the case with the project of creating a new brand identity, which was then merged into the new website. The new website represents not only a more user-friendly design but also conveys the values of what we represent today. The new website also comes with an added function in terms of member management," said Juela Isaj, the DDB Albania managing director who also serves as treasurer in the Board of AmCham Albania.

ABOUT MCCANN TIRANA

McCann established its agency in Tirana in 2009 as part of the I&F Group, which connects more than 600 professionals in twelve countries – including Serbia, Macedonia, Montenegro, Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Slovenia, Bulgaria, Norway, Sweden, Finland and Denmark.

These agencies are part of McCann Worldwide Group's wider communications network and provide a unique mix of strategy, creativity and innovation for local and international clients by delivering marketing solutions that transform brands and expand their businesses in the region.

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE
DHOMA AMERIKANE E TREGTISË

AMCHAM LANÇON NJË BRAND TË RI NË 20 VJETORIN E THEMELIMIT

Dhoma Amerikane e Tregtisë ka shfrytëzuar atmosferën festive të 20 vjetorit të themelimit si dhe Asamblenë e Përgjithshme për të lancuar brandin e ri.

Me një imazh të ri që simbolizon partneritetin midis SHBA dhe Shqipërisë, si dhe përfaqëson evoluimin e organizatës, në dy dekada mbështetje ndaj komunitetit të biznesit, AmCham u prezantua në 20 vjetor , falë mbështetjes dhe punës profesionale të anëtarit të saj McCann Tirana. Imazhi i ri vizual i AmCham shkrin në një element të vetëm unik, simbolin përfaqësues të të dy vendeve – ngjyrën e kuqe dhe blu, të flamurit Amerikan dhe shqiponja dykrenare, simbol i flamurit Shqiptar.

"Dhoma Amerikane e Tregtisë prej 20 vitesh është një institucion i rëndësishëm për bizneset në Shqipëri. Si anëtare prej 1 dekade, McCann Tirana me kënaqësi ofroi shërbimin dhe ekspertizën e saj në krijimin e imazhit të ri vizual të AmCham me rastin e përvjetorit të themelimit. Skuadra kreative e McCann pas nje procesi intensiv selektimi dhe sintetizimi te simbolikave te dy vendeve, nxorri në pah shqiponjat respektive të cilat u shkrine në një trup, me integritet dhe harmoni te ekulibruar si dhe vet bashkepunimet dypalëshe.

Ngjyrat e përdorura për logon mbajnë ngjyrat e flamurit amerikan, por të bashkuara pak me një tonalitet të errët si shqiponja shqiptare dhe si rezultat kanë një blu më të thellë. Krahët e shqiponjës janë simetrike dhe të ndara si vija të flamurit amerikan"- thotë për The Advantage Drejtorja e McCann Tirana Znj. Suela Shtylla.

Brand i ri i Dhomës Amerikane vjen në kuadrin e zbatimit Strategjisë së Komunikimit e cila tenton të ofrojë shërbime me vlerë më të lartë për anëtarët duke ndërtuar mediume moderne të komunikimit të kombinuara me risi vizuale. Pjesë e këtyre ndryshimeve kanë qënë dhe ndërtimi i një faqe të re të internetit i ndihmuar nga një tjetër anëtar me peshë në tregun shqiptar DDB Albania.

"Transformimi strategjik, dhe ai digjital, nuk është vec në gjërat e mëdha dhe të dukshme, por ka vlerë dhe ndodh dhe në gjërat e vogla por me rëndësi të madhe. I tillë ishte projekti i krijimit të identitetit të ri, i cili u transmetua në website-in e ri. Web-i ri, përfaqëson jo vetëm një design më "user-friendly" por gjithashtu përcon vlerat e asaj që në përfaqësojmë sot"

Web-i i ri vjen me një funksion të shtuar përsa i përket menaxhimit të anëtarëve" tha Juela Isaj, Drejtore e DDB Albania dhe Përgjegjëse për Thesarin në Bordin e AmCham Albania. Të gjitha këto ndryshime ndodhin në kuadrin e 20 vjetorit të Dhomës Amerikane e cila ka shumë për të celebruar dhe ndarë me komunitetin e e anëtarëvë te saj.

Skuadra kreative e McCann pas nje procesi intensiv selektimi dhe sintetizimi te simbolikave te dy vendeve, nxorri në pah shqiponjat respektive të cilat u shkrine në një trup, me integritet dhe harmoni te ekulibruar si dhe vet bashkepunimet dypalëshe.

KUSH ËSHTË MCCANN TIRANA

McCann hapi agjencinë në Tiranë në vitin 2009 si pjesë e I&F Grupa që lidh më shumë se 600 profesionistë nga dymbëdhjetë vende si Serbi, Maqedoni, Mal i Zi, Shqipëri, Bosnjë & Hercegovinë, Kroaci, Slloveni, Bullgari, Norvegji, Suedi, Finlandë dhe Danimarkë.

Këto agjenci janë pjesë e rrjetit më të gjerë të komunikimeve McCann Worldgroup dhe ofrojnë një miks unik të strategjisë, kreativitetit dhe inovacionit për klientë lokalë dhe ndërkombëtarë duke dhënë zgjidhje marketingu që transformojnë markat dhe zgjerojnë bizneset e tyre në rajon.

DROPPED **38** POINTS

from **100 possible**, reflecting a drop of **4.98 points** compared to the previous year.

AMCHAM PRESENTS EIGHTH EDITION OF ITS

Business Index, covering 2019

The American Chamber of Commerce in Albania *(AmCham)* presented today the eighth edition of its Business Index, which covers 2019, at the "Economic Growth Starts with the Business Climate" Conference. Panel participants who addressed the report's findings and discussed the challenges of the business climate in Albania were the Minister of State for Entrepreneurship Protection, Mr. Eduard Shalsi; the U.S. Ambassador to Tirana, Her Excellency, Ms. Juri Kim; the Albania Head of the European Bank for Reconstruction and Development, Mr. Matteo Colangeli; the Head of Economic Policy at the Democratic Party, Ms. Jorida Tabaku; AmCham's President, Mr. Enio Jaço and AmCham's Executive Director, Mr. Ilir Trimi.

The AmCham Business Index for 2019 dropped to 38 points from 100 possible, reflecting a drop of 4.98 points compared to the previous year.

The Index's findings were made public by AmCham President Enio Jaço. In his presentation of the survey results, Mr. Jaço noted that 66% of AmCham members perceived the business climate in Albania in 2019 as unfavorable or very unfavorable, while 7% of members considered it positive and 26% were neutral.

ABOUT THE AMCHAM BUSINESS INDEX FOR 2019

The 2019-2020 Business Index brought the views and appraisals of AmCham members, reflecting deep concerns about some of the basic business climate parameters. As a result, the Business Index saw a decline *(-4.99 points)*, dropping for 2019 at 38.17, from 43.16 in 2018.

Looking in more detail at Business Index indicators, the perception of AmCham members on the "Business Climate" indicator marked a significant decrease *(-10.35 points)* compared to 2018, dropping to 30.24 from 40.58 and thus constituting the indicator with the most significant decrease. Respondents' perceptions of the "Internal Political Climate" indicator were also negative and saw a decrease *(-7.68 points)*. Although AmCham respondents continued to perceive a decline in the "Albanian Economic Performance" indicator *(-6.32 points)*, a more detailed analysis of this indicator shows that most of them have maintained or increased investment and employment in 2019. AmCham members also expressed dissatisfaction with the "Reforms and Economic Policies" indicator of governance, which was downgraded *(-6.07 points)*, while the "Corruption Level" indicator also received a negative rating *(-5.90 points)*.

Surveyed businesses continued to perceive in 2019 a decline in continuous and unresolved issues in indicators like "Monopoly and Unfair Competition" *(-2.55 points)*, "Informal Economy Level "*(-4.54 points)* and "Implementation of Laws and Regulations" *(-5.04 points)*.

Meanwhile, AmCham members reflected a stable perception of the "General Tax Level" indicator *(+0.07 points)* and a positive assessment for their relations with the customs authorities *(+2.12 points)* and the tax authorities *(+0.36 points)*.

AMCHAM PREZANTON EDICIONIN E 8-TË TË

Indeksit të Biznesit për Vitin 2019

ZBRITI **38** PIKË

nga **100 të mundshme** duke reflektuar një rënie prej 4.98 nga një vit më parë.

Dhoma Amerikane e Tregtisë në Shqipëri (AmCham) ka prezantuar Edicionin e 8-të të Indeksit të Biznesit për vitin 2010-2020, në konferencën me temë: "Rritja Ekonomike Fillon me Klimën e Biznesit". Të pranishëm në panel, për të adresuar gjetjet e raportit dhe diskutuar mbi sfidat e klimës së biznesit në Shqipëri ishin, Ministri i Mbrojtjes së Sipërmarrjes, z. Eduard Shalsi, Ambasadorja e SHBA-ve në Tiranë, Shkëlqesia e Saj, znj. Juri Kim, Drejtori i Bankës Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim, z. Matteo Colangeli, Përgjegjësja për Politikat Ekonomike në Partinë Demokratike, znj. Jorida Tabaku, Presidenti i Dhomës Amerikane, z.Enio Jaço dhe Drejtori Ekzekutiv i Dhomës Amerikane, z.Ilir Trimi.

Indexi i Biznesit i Dhomës Amerikane për vitin 2019 ka zbritur në 38 pikë nga 100 të mundshme duke reflektuar një rënie prej 4.98 nga një vit më parë. Gjetjet e Indexit u bënë publike nga Presidenti i Dhomës Amerikane, z. Enio Jaço. Gjatë prezantimit të rezultatit të sondazhit, z.Jaço bëri të ditur se 66% e anëtarëve të Dhomës Amerikane e perceptojnë klimën e biznesit në Shqipëri në vitin 2019 si të pafavorshme ose shumë të pafavorshme, 7% e anëtarëve e konsideruan atë si pozitive dhe 26% neutrale.

Rreth Indexit të Biznesit të AmCham për vitin 2019

Indeksi i Biznesit 2019-2020 ka sjellë opinionin dhe vlerësimin e anëtarëve të AmCham-it, duke reflektuar shqetësime të thella për disa nga parametrat themelorë të klimës. Si rezultat, Indeksi i Biznesit shënoi një ulje me (-4.99) pikë, duke zbritur për 2019-ën në 38.17 nga 43.16 që ishte në 2018-ën.

ENIO JACO
President of AmCham

"Rezultatet e Index-it të 2019 nuk janë të mira. Kjo duhet të na vendosë të gjithëve në një situatë urgjence për ta përmirësuar situatën. Post-COVID-19 nuk është një situate e zakonshme dhe si kërcënimi ashtu dhe oportuniteti janë shumë të mëdha për t'u injoruar. Që të përfitojmë nga ky moment duhet të punojmë së bashku. Në radhë të parë sektori privat dhe administrata publike, forcat politike dhe partnerët ndërkombëtarë për të krijuar së bashku një ambient transparent biznesi, me rregulla të qarta tregu që e bën Shqipërinë një nga vendet më tërheqëse për Investime në Ballkan"

"The results of the 2019 Index are not good. This should put us all in an emergency footing to improve the situation. Post-COVID-19 is not a normal situation and both the threat and the opportunity are too great to ignore. To take advantage of this moment, we have to work together -- first and foremost, the private sector and the public administration, political forces and international partners -- to create together a transparent business environment, with clear market rules that would make Albania one of the most attractive countries for investment in the Balkans."

YURI KIM
US Ambassador

"Ajo që dëgjoj nga populli shqiptar është se ata duan të shohin udhëheqës që punojnë së bashku për hir të popullit. Duan që qeveria t'u ofrojë një mundësie – pa frikë dhe pa korrupsion – një mundësi për të fituar më shumë para, për të arritur një standard të mirë jetese dhe për t'iu dhënë fëmijëve të tyre një të ardhme më të mirë... Populli shqiptar dëshiron rezultate, jo fyerje. Ai do vizion, jo ndarje. Jemi besimplotë se populli dhe udhëheqësit shqiptarë janë të aftë të ngrihen mbi këtë sfidë dhe Shtetet e Bashkuara janë të gatshme, që si gjithmonë, t'ju mbështesin."

"What I hear from Albanian people is they want to see leaders working together for the sake of the people. They want government to enable them to have a fair shot – free of fear and corruption – a fair shot to earn more money, achieve a decent standard of living, and give their children a better future... The Albanian people want results, not insults. They want vision, not division. We are confident that the Albanian people and leaders are capable of rising to this challenge, and the United States stands ready, as always, to support you."

EDUARD SHALSI
Minister of State for Entrepreneurship Protection

"Qeveria eshte fokusuar tek permiresimi i institucioneve dhe proceseve qe merren me trajtimin e kerkesave te biznesit, e ne funksion te tyre ne ngritjen e rrjetit të koordinatoreve për identifikimin, trajtimin dhe menyrave te zgjidhjes se problematikave te ndryshme te bizneseve. Dixhitalizimi i shërbimeve online dhe procesimi i tyre sipas nje sistemi gjurmueshmerie është një dëshmi e qartë e përpjekjeve tona serioze per te ndertuar sisteme te qendrueshem, për të shmangur burokracitë, vonesat dhe për të rritur cilesine e komunikimit mes institucioneve shteterore dhe biznesit"

"Focused on improving institu-

Duke analizuar në detaje indikatorët e Indeksit të Biznesit, perceptimi i anëtarëve të AmCham-it për indikatorin "Klima e Biznesit" ka shënuar një rënie të dukshme prej (-10.35) pikë në krahasim me 2018-ën, duke zbritur në 30.24 nga 40.58 dhe duke përbërë kështu indikatorin me uljen më të ndjeshme. Negative kanë qenë perceptimet e të anketuarve edhe për "Klimën e Brendshme Politike", e cila ka shënuar një ulje prej (-7.68) pikësh. Megjithëse anëtarët e anketuar të AmCham-it kanë vazhduar të perceptojnë një rënie në "Performancën e Ekonomisë Shqiptare" (-6.32) pikë, analiza më e detajuar e këtij indikatori ka treguar se shumica e tyre, kanë ruajtur ose rritur investimet dhe punësimin në 2019-ën. Të pakënaqur janë shfaqur anëtarët e AmCham-it edhe për sa i takon "Reformave dhe Politikave Ekonomike të Qeverisë", që është vlerësuar me një ulje prej (-6.07) pikë, ndërkohë që "Niveli i Korrupsionit" ka marrë një vlerësim negativ duke shënuar një ulje me (-5.90) pikë.

Kanë vazhduar të konceptohen në 2019-ën si problematika të vazhdueshme dhe të pazgjidhura, edhe indikatorë si "Monopoli dhe Konkurrenca e Padrejtë" me një rënie prej (-2.55) pikë, "Niveli i Ekonomisë Joformale" me (-4.54) pikë, apo dhe "Zbatimi i Ligjeve dhe Rregulloreve" me (-5.04) pikë.

Ndërkaq, anëtarët e AmCham-it kanë reflektuar një perceptim të qëndrueshëm për sa i takon indikatorit të "Niveli i Përgjithshëm i Taksave" (+0.07) pikë dhe një vlerësim pozitiv për lidhjen e tyre me autoritetet doganore me (+2,12) pikë dhe autoritetet tatimore me (+0.36) pikë.

Për më shumë informacion, gjeni bashkëngjitur Indeksin e Biznesit të AmCham 2019 - 2020, ku mund të shikoni dhe bazën krahasuese të vlerave të indikatorëve.

ENIO JACO
President of AmCham

"Rezultatet e Index-it të 2019 nuk janë të mira. Kjo duhet të na vendosë të gjithëve në një situatë urgjence për ta përmirësuar situatën. Post-COVID-19 nuk është një situate e zakonshme dhe si kërcënimi ashtu dhe oportuniteti janë shumë të mëdha për t'u injoruar. Që të përfitojmë nga ky moment duhet të punojmë së bashku. Në radhë të parë sektori privat dhe administrata publike, forcat politike dhe partnerët ndërkombëtarë për të krijuar së bashku një ambient transparent biznesi, me rregulla të qarta tregu që e bën Shqipërinë një nga vendet më tërheqëse për Investime në Ballkan"

"The results of the 2019 Index are not good. This should put us all in an emergency footing to improve the situation. Post-COVID-19 is not a normal situation and both the threat and the opportunity are too great to ignore. To take advantage of this moment, we have to work together -- first and foremost, the private sector and the public administration, political forces and international partners -- to create together a transparent business environment, with clear market rules that would make Albania one of the most attractive countries for investment in the Balkans."

YURI KIM
US Ambassador

"Ajo që dëgjoj nga populli shqiptar është se ata duan të shohin udhëheqës që punojnë së bashku për hir të popullit. Duan që qeveria t'u ofrojë një mundësie – pa frikë dhe pa korrupsion – një mundësi për të fituar më shumë para, për të arritur një standard të mirë jetese dhe për t'iu dhënë fëmijëve të tyre një të ardhme më të mirë... Populli shqiptar dëshiron rezultate, jo fyerje. Ai do vizion, jo ndarje. Jemi besimplotë se populli dhe udhëheqësit shqiptarë janë të aftë të ngrihen mbi këtë sfidë dhe Shtetet e Bashkuara janë të gatshme, që si gjithmonë, t'ju mbështesin."

"What I hear from Albanian people is they want to see leaders working together for the sake of the people. They want government to enable them to have a fair shot – free of fear and corruption – a fair shot to earn more money, achieve a decent standard of living, and give their children a better future... The Albanian people want results, not insults. They want vision, not division. We are confident that the Albanian people and leaders are capable of rising to this challenge, and the United States stands ready, as always, to support you."

EDUARD SHALSI
Minister of State for Entrepreneurship Protection

"Qeveria eshte fokusuar tek permiresimi i institucioneve dhe proceseve qe merren me trajtimin e kerkesave te biznesit, e ne funksion te tyre ne ngritjen e rrjetit të koordinatoreve për identifikimin, trajtimin dhe menyrave te zgjidhjes se problematikave te ndryshme te bizneseve. Dixhitalizimi i shërbimeve online dhe procesimi i tyre sipas nje sistemi gjurmueshmerie është një dëshmi e qartë e përpjekjeve tona serioze per te ndertuar sisteme te qendrueshem, për të shmangur burokracitë, vonesat dhe për të rritur cilesine e komunikimit mes institucioneve shteterore dhe biznesit"

"Focused on improving institutions and processes that deal with business requests, and, establishment of a network of coordinators for the identification, treatment and ways of solving various business problems. Moving to online services and processing business requests based on a traceability system is clear proof of the government's serious efforts to build sustainable systems, avoid bureaucracy and delays as well as increase the quality of communication between state and business institutions"

tions and processes that deal with business requests, and, establishment of a network of coordinators for the identification, treatment and ways of solving various business problems. Moving to online services and processing business requests based on a traceability system is clear proof of the government's serious efforts to build sustainable systems, avoid bureaucracy and delays as well as increase the quality of communication between state and business institutions"

JORIDA TABAKU,
Head of Economic Policy at the Democratic Party

"Rezultatet që u prezantuan tregojnë një situatë të Shqipërisë që nuk është ajo që do të dëshironim. Une flas për të tashmen dhe të ardhmen duke marrë spunton nga problemet që prezantohen nga ky raport por dhe të tjera si Doing Business. Të flasësh për biznesin është bërë sfiduese. Nuk e kemi më luksin, as ne dhe as biznesi të humbasim më shumë kohë, më shumë potencial, të humbim 21 për qind të PBB që përfaqëson Dhoma Amerikane e Tregtisë duke mos i dëgjuar këto shqetësime"

"The results presented show that the situation in Albania is not what we would like. I'm talking about the present and the future, taking a look at the problems presented by this report and others like Doing Business. Talking about business has become challenging. Neither we nor the business community have the luxury any longer to waste more time, more potential, to lose 21 percent of the GDP represented by the American Chamber of Commerce by not listening to these concerns,"

MATTEO COLANGELI,
the Albania Head of the European Bank for Reconstruction and Development,

"EBRD është e interesuar të stimulojmë diskutimin biznes – qeveri mbi çështje që dalin dhe kërkojnë zgjidhje dhe ngritja e Këshillit të Investimeve, është një strukturë për të zhvilluar pikërisht këtyë dialog. Në qoftë se do të shikojmë në mënyrën se si punojmë për të përmirësuar klimën e investimeve të huja. Ne besojmë se implementimi i reformës në drejtësi dhe zbatimi i ligjit, do të sjellin dhe zgjidhje për shumë çështje, si puna e administratës publike, të drejtat e pronës, lufta kundër korrupsionit etj"

"The EBRD is interested in encouraging business-government discussions on issues that arise and that need solutions and the establishment of the Investment Council is one structure to develop precisely this dialogue. If we look at how we can work to improve the climate for foreign investment, we believe that the implementation of justice reform and the implementation of the laws will bring solutions to many issues, such as the public administration's work, property rights, the fight against corruption, etc."

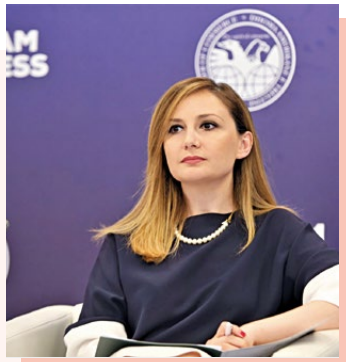

MATTEO COLANGELI,
the Albania Head of the European Bank for Reconstruction and Development,

"EBRD është e interesuar të stimulojmë diskutimin biznes – qeveri mbi çështje që dalin dhe kërkojnë zgjidhje dhe ngritja e Këshillit të Investimeve, është një strukturë për të zhvilluar pikërisht këtyë dialog. Në qoftë se do të shikojmë në mënyrën se si punojmë për të përmirësuar klimën e investimeve të huja. Ne besojmë se implementimi i reformës në drejtësi dhe zbatimi i ligjit, do të sjellin dhe zgjidhje për shumë çështje, si puna e administratës publike, të drejtat e pronës, lufta kundër korrupsionit etj"

"The EBRD is interested in encouraging business-government discussions on issues that arise and that need solutions and the establishment of the Investment Council is one structure to develop precisely this dialogue. If we look at how we can work to improve the climate for foreign investment, we believe that the implementation of justice reform and the implementation of the laws will bring solutions to many issues, such as the public administration's work, property rights, the fight against corruption, etc."

JORIDA TABAKU,
Head of Economic Policy at the Democratic Party

"Rezultatet që u prezantuan tregojnë një situatë të Shqipërisë që nuk është ajo që do të dëshironim. Une flas për të tashmen dhe të ardhmen duke marrë spunton nga problemet që prezantohen nga ky raport por dhe të tjera si Doing Business. Të flasësh për biznesin është bërë sfiduese. Nuk e kemi më luksin, as ne dhe as biznesi të humbasim më shumë kohë, më shumë potencial, të humbim 21 për qind të PBB që përfaqëson Dhoma Amerikane e Tregtisë duke mos i dëgjuar këto shqetësime"

"The results presented show that the situation in Albania is not what we would like. I'm talking about the present and the future, taking a look at the problems presented by this report and others like Doing Business. Talking about business has become challenging. Neither we nor the business community have the luxury any longer to waste more time, more potential, to lose 21 percent of the GDP represented by the American Chamber of Commerce by not listening to these concerns,"

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE
DHOMA AMERIKANE E TREGTISË

NEW MEMBERS

Welcome

ALBANIAN MOTOR COMPANY
Representative: Gentian Karaj, General Manager
Address: Autostrada Tiranë-Durrës, Km. 10, Kashar, Tiranë
Contacts: +355 (0) 676045206
emenaj@ford.com.al
www.ford.com.al
Activity: Import-export, sale, leasing, rental, or lease related to commercial and industrial vehicles, to any type and model.
Export-import of spare parts.

Welcome

GREEN LIFE ALBANIA
Representative:
Artan Rrëçeku, CEO
Address:
Njësia Bashkiake Nr. 5, Rr. Sami Frashëri, Godina Nr. 32, Kati 2, Tiranë
Contacts:
+355 (0) 676656656
albaniagreenlife@gmail.com
www.greenlife.al
Activity:
Trade of Home Appliances

Welcome

EASY ALBANIA SH.P.K.
Representative:
Sabahete Osmani, CEO
Address: Rruga Migjeni, Zona Kadastrale 3866, Pasuria Nr. 369/9-N9/10, Kashar, Yzberish, Tiranë
Contacts: +355 (0) 698211382
sabiosmani@easyalbania.com
www.easyalbania.com
Activity: Marketing, Consulting, Software Development; Organization of fairs, marketing & telemarketing services; Real Estate; Business Consulting; Software Development.

AMCHAM ALBANIA AND AIMS INTERNATIONAL ORGANIZE TRAINING SESSION:

Selecting talent under the new normal:

A DIGITAL PERSPECTIVE

The digital new normal under which businesses are operating as they adapt to the Covid-19 era has transformed many of the work processes -- including recruitment.

To bring a clear perspective on how digital recruitment can be carried out, the American Chamber of Commerce in Albania worked with AIMS International to organize a training session: "Selecting talent under the new normal: A digital perspective", with Endri Ndoni, an HR consultant at AIMS International Albania, serving as presenter. The elements presented at the training session included the finding and recruitment of talented employees in the new normal, the cycles of online recruitment as well as the best advice and practices to use during a recruitment process. The session was followed with great interest by the attending AmCham members.

As the global economy has gone through various stages of economic and technological development, from the global financial crisis and the resulting 2008 recession to the establishment of the 5G platform, digital transformations and development plans made in 2019 are out of place in 2020, the year that changes everything. Business continuity is now only possible through digital technology, and that's what HR executives are using to best serve their companies.

During the training session, Mr. Ndoni explained to the members that the first step is to assess and manage the crisis and then move on to the virtual space where there are opportunities for social contact and cooperation. Under the current conditions, online interviews will often be conducted, which HR experts believe are a very good opportunity for the company.

"A digital recruitment process can save businesses hundreds of hours and help you make faster offers to the best talent," Mr. Ndoni told AmCham members.

Another important aspect of the training session were interviewing techniques and tips on how to conduct good interviews that lead to a clear understanding of candidates during an online interview. Mr. Ndoni explained that understanding comes as a result of the impression created by the HR expert who conducts the interview but is also based on the way the interview highlights the communication, presentation and dialogue developed with the candidate.

AMCHAM ALBANIA DHE AIMS INTERNATIONAL ORGANIZOJNË TRAJNIMIN:

Selecting talent under the new normal:

A DIGITAL PERSPECTIVE

Normaliteti ri digjital në të cilin po punojnë bizneset për t'ju përshtatur epokës së re post Covid- 19, ka shndërruar shumë nga proceset e punës mes të cilave edhe rekrutimin.

Për të sjellë një perspektiv të qartë të mënyrës se si mund të kryhet një rekrutim nëpërmjet teknologjisë dixhitale, Dhoma Amerikane në bashkëpunim me AIMS International ka organizuar trajnimin "Përzgjedhja e talenteve në Normalitetin e Ri - Një perspektivë Digjitale" mëpërmjet referimit të Endri Ndoni, Konsulent i HR, AIMS International Albania. Si konstatohen dhe rekrutohen talentet në normalitetin e ri, ciklet që ndjek një rekrutim on line dhe këshillat dhe praktikat më të mira në rekrutimin e tyre, janë shpjeguar në trajnimin e organizuar, i cili është ndjekur me mjaft interes nga anëtarët.

Ndërsa ekonomia globale ka kaluar nëpërmjet fazave të ndryshme të zhvillimit ekonomik dhe teknologjik, nga kriza globale financiare dhe recesioni i 2008 tek platforma 5G, transformimet digjitale dhe planet e zhvillimit ne 2019, vjen 2020-ta kur pandemia ndryshon gjithcka. Vazhdimi është i mundur vetëm nëpërmjet teknologjive digjitale, dhe kjo është ajo cfarë po bëjnë dhe drejtuesit e HR për kompanitë e tyre.

Gjatë takimit, z. Ndoni i ka shpjeguar anëtarëve, se hapi i parë është vlerësimi dhe menaxhimi i krizës për të vazhduar më pas me zhvendosjen virtuale dhe mundësitë për kontakte dhe bashkëpunim social. Në këto kushte do të kryhen intevistat on line që për ekspertët e HR janë një mundësi mjaft e mirë për kompaninë. "Një proces i rekrutimit nëpërmjet teknologjisë dixhitale mund ti kursejë biznesit qindra orë dhe t'ju ndihmojë të bëni oferta më të shpejta për talentin më të mirë" ka shpjeguar Endri Ndoni për anëtarët e Dhomës Amerikane.

Teknika të intervistimit dhe këshilla se si duhet ta zhvillojnë atë, për të konceptuar qartë talentin nëpërmjet një interviste on -line, ka përbërë një pjesë të rëndësishme të trajnimit. Z. Ndoni ka shpjeguar se kjo vjen si rrjedhojë e përshtypjes që krijon eksperti i HR që zhvillon intervistën por dhe mbështetur në mënyrën e komunikimit, prezantimin dhe dialogun që zhvillon me kandidatin.

AmCham organizes training on the future of doing business in a post Covid-19 world

Business continuity in the new digital era

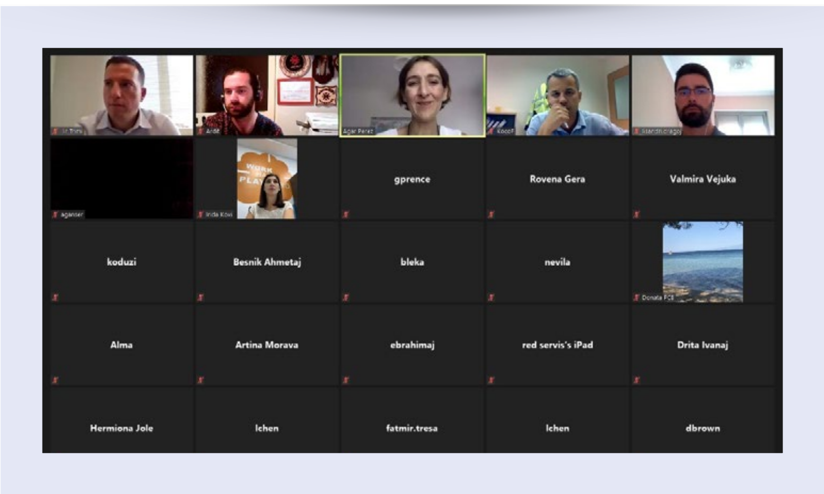

In a world suffering the ill effects of the pandemic, with health and economic concerns stemming from an unprecedented crisis, ensuring business continuity is not easy. That's why the American Chamber of Commerce in Albania provided its members with a training opportunity on "Business Continuity, Adaptation to a New World" -- a training session led by Vodafone Albania Business Managing Director Agar Perez Valer.

The training session was an effort by the AmCham Digital Business Committee members to help other AmCham members and the business community in general to shift their thinking toward a new digital era that will help companies survive in the new post Covid-19 reality. That was also the focus of Ms. Perez Valer's presentation, dealing in detail on Covid-19's impact on businesses, how they will adapt to a new way of thinking, worker safety with new protocols on social distancing and remote work and the strong trend toward digitalization and automation of work processes.

> **The health and economic** shocks have been widely reflected in the statistics of countries around the world.

The health and economic shocks have been widely reflected in the statistics of countries around the world.

While the first and major concern was the protection of human health, the economy started to show its own ills with alarms raised over contraction. Covid-19's impact was felt in three stages, with lockdown and reopening behind, it seems the world is now entering a third stage that has to do with the radical change of labor practices and the reformatting of markets on a new concept of business development.

To adopt to this new era, Ms. Perez Valer suggested AmCham members should start to define the workplace differently.

"The business model will become more digital and automated in all segments and industries," Ms. Perez Valer said, focusing on the steps that businesses need to take today -- from reforming the supply chain to preparing for the radical changes that government policies, society and consumer behavior will undergo.

Business behavior to date shows that many companies are starting to think about workplace safety in addition to working remotely. Consumers have also changed their minds, with two-thirds thinking they will have to prepare careful financial planning and reporting that coronavirus has affected their family income. The managers of the companies themselves have started to significantly reduce their expenses by preparing for an even more difficult financial situation. But there are a few things on which spending has actually increased and on which companies have started to invest heavily. These include cloud computing, robotics and advanced analytics.

According to the available data, 24% of finance executives anticipate more spending on automating processes and robotics, 20% anticipate more spending on cloud-based ERP technologies, and 19% anticipate more spending on advanced analytics.

But what do businesses need to do to adapt to this new era? Minimizing risks and maximising opportunities will be the motto of any company's strategic plan. It's time for everyone to turn to digital solutions, and the work of converting all business segments to digital should start urgently.

In her advice to businesses, Ms. Perez Valer also urged them to radically change the way they work, communicate and engage with clients. Today, the B2B and B2C connections need to be stronger than ever and digitalization is the way businesses can do it, she noted.

AMCHAM ORGANIZON TRAJNIMIN MBI TE ARDHMEN E BIZNESIT NË POST COVID 19

Vazhdimi i biznesit në epokën e re digjitale

Në një botë të goditur nga pandemia ku shëndeti dhe ekonomia u futën në një krizë të paprecedentë, të sigurosh vazhdimësinë nuk është e lehtë. Dhoma Amerikane i ka ofruar anëtarëve të saj trajnimin me temën "Vazhdimësia e biznesit, Përshtatja në një botë të re"- nën drejtimin e Znj. Agar Perez Valer – Drejtore e e Biznesit, tek Vodafone Albania.

Trajnimi është një përpjekje e anëtarëve të Komitetit të Biznesit Digjital për të orientuar anëtarët e Dhomës por dhe komunitetin e biznesit drejt një epoke të re digjitale që do ti ndihmojë kompanitë të mbijetojnë në realitetin e ri post Covid 19. Pikërisht për këtë ka folur dhe znj. Agar Perez Valer gjatë trajnimit që ka prekur ne detaje impaktin që pati Covid 19 mbi biznesin, si do të përshtaten me mentalitetin e ri, siguria në punë me protokollet e reja në distancë dhe tendencat e forta për digjitalizim dhe automatizim të proceseve të punës.

> **Shoku shëndetësor dhe ekonomik** u pasqyruan gjerësisht në statistikat e të gjitha vëndeve që u përfshinë në këtë krizë globale.

Shoku shëndetësor dhe ekonomik u pasqyruan gjerësisht në statistikat e të gjitha vëndeve që u përfshinë në këtë krizë globale. Ndërsa shqetësimi i parë dhe madhor ishte shëndeti njerëzor, ekonomia filloi të shfaqte hemoragjinë e vet dhe lëshoi sinjalin SOS. Në tre fazat që u përjetuan goditja dhe impakti i Covid 19 duket se faza e tretë është ajo në të cilën po hyjmë dhe ka të bëjë me ndryshimin radikal të të punarit dhe riformatim të tregjeve mbi një koncept të ri të zhvillimit të biznesit.

Për tu adoptuar në këtë "new era" znj. Agar Perez Valeri ka sugjeruar anëtarët e AmCham të fillojnë të përkufizojnë ndryshe vëndin e punës.

"Modeli i biznesit do të bëhet më dixhital dhe i automatizuar në të gjithë segmentet dhe industritë"- ka shpjeguar Znj. Agar Perez Valer duke u përqëndruar në të gjitha hapat që duhet të kalojnë bizneset sot nga reformimi i zinxhirit të furnizimit deri në ndryshimet radikale që do të pësojnë politikat qeveritare, shoqëria dhe sjellja e konsumatorëve.

Një testim i sjelljes së biznesit deri më sot ka treguar se shumë biznese kanë filluar të mendojnë për sigurinë në punë përvecse punën nga distanca. Po ashtu kanë ndyshuar qëndrim edhe konsumatorët, dy të tretat e të cilëve mendojnë se duhet të kenë një planifikim të kujdesshëm financiar dhe raportojnë se koronavirusi ka ndikuar në të ardhurat e tyre familjare. Vetë drejtuesit e kompanive kanë filluar të shkurtojnë ndjeshëm shpenzimet e tyre duke u përgatitur për një situatë edhe më të vështirë financiare. Por dicka jo vetëm nuk e kanë reduktuar por kanë filluar të investojnë fuqishëm. Shpenzojnë në cloud, robotikë dhe analitikë të përparuar

Sipas të dhënave 24% e drejtuesve të financave parashikojnë më shumë shpenzime për automatizimin e procesit robotik, 20% parashikojnë më shumë shpenzime për teknologjitë ERP me bazë cloud, dhe 19% parashikojnë më shumë shpenzime për analiza të përparuara.

Por cfarë duhet të bëjmë për t'u adoptuar në "new era" ? Të minimizosh rrisqet dhe të rrisësh oportunitetet, do të jetë moto e planit strategjik të cdo biznesi. Është koha që të gjithë të kthehen në digjital, dhe puna për të konvertuar të gjitha segmentet e biznesit ne digjital , duhet të fillojë me urgjencë.

Në listën e detyrave të saj për biznesin, znj Agar Perez Valer vendosi edhendryshimin rrënjësor të mënyrës se si punohet, komunikohet dhe angazhohen me klientët. Sot lidhja B2B dhe B2C duhet të jetë më e fortë se kurrë dhe digjitalizimi është mënyra se si bizneset mund tja dalin.

AMCHAM LABOR AND ETHICS COMMITTEE EXPLAINS ISSUES TO MEMBERS

Maternity leave and annual leave:

What does the Labor Code mandate?

The American Chamber of Commerce in Albania and its Labor and Ethics Committee organized a training session for AmCham members to explain how to best interpret the Labor Code when dealing with employees' annual leave, maternity leave or adoption procedures -- all of which have provisions set in the Code.

The training was provided by two attorneys from Deloitte Albania, Ms. Aidi Milo and Ms. Edita Poro, and focused on issues such as dealing with maternity leave as well as the similarities and differences when dealing with an adoption process, taking a look at how the calculations are done based on the law.

The training session explained in detail how many days off are the right of a woman when she takes maternity leave, and if she wants to take all the allowed days in the Labor Code, which are 365 days in total, or 390 for women who have more than one child. Members found the explanation of how payments are calculated through social security for employment days quite interesting.

Paid annual leave and the concept of the law that mandates how the leave is applied were also addressed at the training. A part of the session that drew a lot of discussion related to Article 93 of the Labor Code, which specifies: "Annual leave must be granted during the working year until the end of the last quarter of the following year, but it must never be less than one uninterrupted calendar week."

> **The Employer has the legal obligation** to record the annual paid leave days in the employees' register as stipulated in the labor code.

The idea is that very often employees request to take annual leave for less than one calendar week. This happens because either they want to take care of personal issues or leveraging this paid leave for bridging between public holidays and weekends or for longer weekends based on their needs. This is against the above mentioned provision of the labor code and Employers are faced with fines imposed by the Labor Inspectorate.

The Labor Code does not foresee any other type of paid leave for personal obligations or urgent cases as is predicted in the Legislation of Kosovo Labor Law for example in the case of Blood Donation. This obliges employees to submit requests to their Employers for days-off deducted from their own annual accrued paid leave days, otherwise they would have to take this as an unpaid leave.

There are also cases that international companies, based on their incentive packages and internal policies, grant some extra days of paid leave to employees for urgent cases but this remains at the discretion of the companies.

The Employer has the legal obligation to record the annual paid leave days in the employees' register as stipulated in the labor code. In case the Labor Inspectorate, during their inspection process of the Employer, identifies/finds out that the employee's register records employee paid leave days of less than one uninterrupted calendar week (or less than 5 consecutive working days), the employer is subject to administrative penalties (fines) even though the leave might have been granted upon employee request.

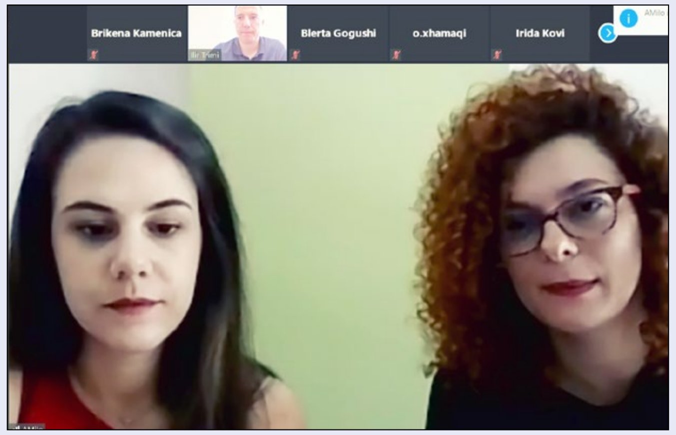

DHOMA AMERIKANE DHE KOMITETI I PUNËS DHE ETIKËS I SHPJEGOJNË ANËTARËVE

LEJA E LINDJES DHE PUSHIMET VJETORE,

Çfarë thotë Kodi i Punës?

Dhoma Amerikane e Tregtisë dhe Komiteti i Punës & Etikës i kanë shpjeguar anëtarëve të AmCham, se si duhet ta lexojnë Kodin e Punës, kur duhet të trajtojnë lejen vjetore, lejen e lindjes apo dhe procedurat e birësimit që janë të parashikuara në Kod.

Trajnimi i ofruar nga Av. Aidi Milo dhe Av. Edita Poro, nga Deloitte Albania është fokusuar në çështje si trajtimi i lejes së lindjes si dhe ngjashmëritë dhe veçoritë me lejen e birësimit duke hedhur një vështrim edhe mbi përllogaritjet sipas ligjit. Gjatë trajnimit është shpjeguar në detaje, se sa ditë pushim i takon gruas kur merr lejen e lindjes, nëse dëshiron të marrë gjithë ditët e lejueshme në Kodin e Punës të cilat janë 365 ditë në total ose 390 për gratë që kanë më shumë se një fëmijë. Mjaft interesant ka qënë edhe shpjegimi mbi mënyrën se si llogariten pagesat nëpërmjet sigurimeve shoqërore për ditët e punësimit.

Pushimet vjetore të pagueshme dhe koncepti mbi ligjin dhe mbi mënyrën se si merret kjo leje, janë trajtuar gjatë trajnimit. Një pjesë mjaft e diskutueshme në takim ka qënë edhe neni 93, i Kodit të Punës i cili specifikon se "Pushimi vjetor duhet të jepet gjatë vitit të punës deri në përfundimin e tremujorit të fundit të vitit pasardhës, por ai kurrë nuk duhet të jetë më pak sesa një javë kalendarike e pandërprerë"

> **Punëdhënësi ka detyrimin ligjor** të regjistrojë ditët e pushimit vjetor të paguar në regjistrin e punonjësve, siç përcaktohet në kodin e punës.

Ideja është që shumë shpesh punonjësit kërkojnë të marrin leje vjetore për më pak se një javë kalendarike. Kjo ndodh sepse ose ata duan të kujdesen për çështje personale ose të përdorin këtë leje të paguar për t'u bërë ndërmjet pushimeve publike dhe fundjavave ose për fundjavat më të gjata bazuar në nevojat e tyre. Kjo është në kundërshtim me dispozitën e lartpërmendur të kodit të punës dhe punëdhënësit përballen me gjobat e vendosura nga Inspektorati i Punës.

Kodi i Punës nuk parashikon asnjë lloj tjetër të lejes së paguar për detyrime personale ose raste urgjente siç parashikohet në Legjislacionin e Ligjit të Punës së Kosovës për shembull në rastin e Dhurimit të Gjakut. Kjo detyron që punonjësit të paraqesin kërkesa tek Punëdhënësit e tyre për pushime ditore të zbritura nga ditët e tyre të pushimit të paguar vjetor, përndryshe ata do të duhet ta marrin këtë si një leje të papaguar. Ekzistojnë gjithashtu raste që ndërmarrjet ndërkombëtare, bazuar në paketat e tyre nxitëse dhe politikat e brendshme, u japin disa ditë shtesë pushimi të paguar punonjësve për raste urgjente, por kjo mbetet në diskrecionin e kompanive.

Punëdhënësi ka detyrimin ligjor të regjistrojë ditët e pushimit vjetor të paguar në regjistrin e punonjësve, siç përcaktohet në kodin e punës. Në rast se Inspektorati i Punës, gjatë procesit të inspektimit të punëdhënësit, identifikon se në regjistrin e punëmarrësit janë regjistruar ditët e pushimit të paguar të punonjësve të konsumuar më pak se një javë kalendarike të pandërprerë (ose më pak se 5 ditë pune radhazi), punëdhënësi është subjekt i gjobave administrative (gjobave) edhe pse pushimi mund të ishte dhënë me kërkesë të punonjësve.

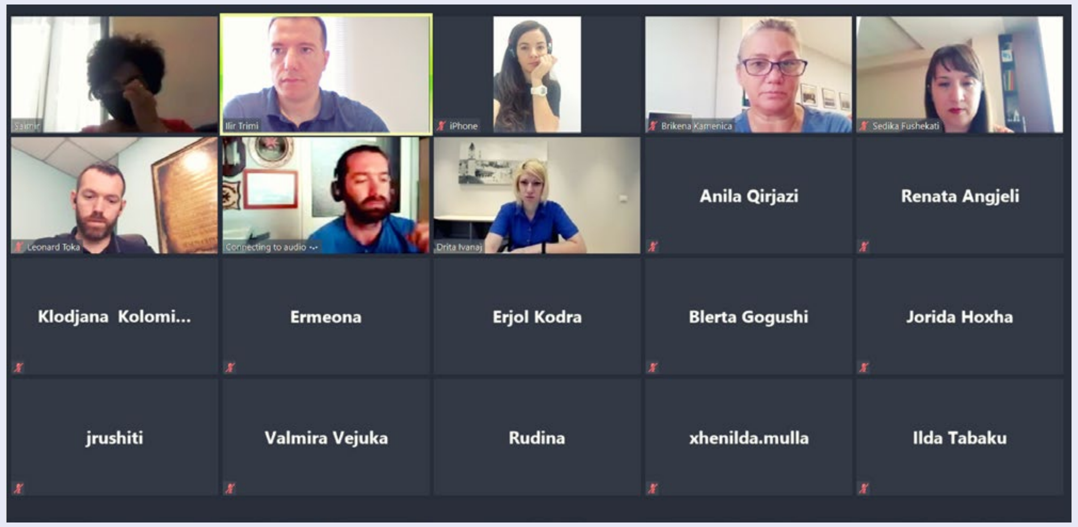

Maternity Leave/Parental Leave

Pregnant women are not allowed to work:

- 35 days before giving birth to a child – this period is prolonged to 60 days when the pregnant is bearing more than one child and
- 63 days after giving birth to a child.

After the 63 days the woman shall decide on her own if she shall continue work or maternity leave.

Should she decide to return to work, until the child is one year old she will benefit from:

- Paid 2 hours break or
- Reduced working hours, with a salary paid as if she works 8 hours.

IN CASE THE WOMAN DECIDES TO CONTINUE BENEFITTING FROM SOCIAL SECURITY PAYMENTS:

- Total maternity leave days are 365
- Total maternity leave for more than one child is 390 days.

The husband/partner has the right to 3 paid vacation days for one child, when the child is born.

MATERNITY LEAVE

Payment is settled by ISSH and calculations are as below:

- 80% of the daily average of the estimated net base of the last twelve months starting from the rightful birth date for the duration before birth and for 150 calendared days after birth.
- 50% of the daily average of the estimated net base of the last twelve months from the rightful date of birth to payment for the next continuing period.
- In order to profit the maternity leave payment after the first 63 days period, the woman should have paid social security for at least 12 months.
- After the 63 days period, the right to childcare is also valid for the father/ legal guardian if this right under any circumstances cannot be carried out by the mother.

ADOPTION LEAVE

In case of newborn child adoption (up to 1 year old), the employee has the right to leave as follows:

- Adoption leave can be provided only to one of the parents, adopting mother/father.
- Adoption leave given to adopter is up to 330 days starting from the birthday.
- Minimum of 28 days.

SPECIAL PROTECTION FOR WOMEN

It is a special focus of the Labor Code the protection of the women during pregnancy and with children.

- Adaption to work environment (act. 104);
- Break every 3 hours not less than 30 minutes (act. 54);
- Cargo transportation is not allowed (act. 55);
- Cannot be forced to work night shifts (act. 80)
- Not allowed to work overtime (act. 90);
- Not allowed to take over dangerous jobs (act. 104);

PRACTICE PROBLEMATICS

- Termination of work relations during pregnancy and maternity leave is not allowed;
- Maternity leave is calculated for the tenure/ seniority at work with the employer;
- Annual leave is accumulated during maternity leave.

PARENTAL LEAVE

- Law changes as of 2015;
- Change on maternity leave payment calculation;
- Unpaid vacations;
- Not less than 4 months;
- Can be divided but not less than one week in a year.

PATERNAL LEAVE CONDITIONS

- Until the child is 6 years old;
- This leave is lawful to employees working for more than one year at the same employer;
- In case of adoption parental leave can be granted within 6 years, but not after the child has reached the age of 12;
- For all the above is necessary prior notice and agreement with the employer.

TAKING CARE OF DEPENDENT CHILDREN

- In case of necessary taking care of dependent children the employee has the right to benefit - 12 days of leave (paid leave);
- For parents with children up to 3 years, in case of illnesses (medical report) – 15 days (paid leave);
- Leave is granted to the spouse that effectively takes care of the child.
- Leave is transferrable

LEGAL BASE

- Law No. 7961, date 12.7.1995 "Labor Code of the Republic of Albania", adjusted;
- Law No. 7703, date 11.05.1993 "For Social Securities for the Republic of Albania" adjusted;
- Decision of the Ministries Council no. 634, date 15.7.2015 "For regulations approvals" "For presenting of measures for security and health in work environments for pregnant women and new mothers";
- Decisions of the Ministries Council no. 207, date 09.05.2020 "For specification of difficult or dangerous jobs", adjusted.

Pushimi i lehonisë / Pushimi prindëror

Gratë shtatzëna nuk lejohen të punojnë:

- 35 ditë para lindjes së një fëmije - kjo periudhë zgjatet në 60 ditë kur shtatzëna po lind më shumë se një fëmijë dhe
- 63 ditë pas lindjes së një fëmije.

Pas 63 ditësh gruaja do të vendosë vetë nëse ajo do të vazhdojë punën ose lejen e lehonisë. Nëse vendos të kthehet në punë, derisa fëmija të jetë një vjeç, ajo do të përfitojë nga:

- Pagimi 2 orë-ve pushim ose
- Ulja e orarit të punës, me një pagë të paguar sikur punon 8 orë.

Në rast se gruaja vendos të vazhdojë të përfitojë nga pagesa të sigurimeve shoqërore:

- Ditët totale të pushimit të lehonisë janë 365
- Pushimi i lehonisë për më shumë se një fëmijë është 390 ditë.

Burri / partneri ka të drejtë në 3 ditë pushimi të paguara për një fëmijë, kur fëmija ka lindur.

PUSHIMI I LEHONISË

Pagesa shlyhet nga ISSH dhe llogaritjet janë si më poshtë:

- 80% e mesatares ditore të bazës neto të vlerësuar të dymbëdhjetë muajve të fundit duke filluar nga data e lindjes së drejtë për kohëzgjatjen para lindjes dhe për 150 ditë të kalendarizuar pas lindjes.
- 50% e mesatares ditore të bazës neto të vlerësuar të dymbëdhjetë muajve të fundit nga data e duhur e lindjes deri në pagesa për periudhën tjetër vijuese.
- Për të përfituar pagesën e pushimit të lehonisë pas periudhës së parë 63 ditore, gruaja duhet të kishte paguar sigurimet shoqërore për të paktën 12 muaj.
- Pas periudhës 63 ditore, e drejta për përkujdesje ndaj fëmijëve është e vlefshme edhe për babanë / kujdestarin ligjor nëse kjo e drejtë në asnjë rrethanë nuk mund të realizohet nga nëna.

LEJA E BIRËSIMIT

Në rast të birësimit të fëmijës së porsalindur (deri në 1 vjeç), punonjësi ka të drejtë të largohet si më poshtë:

- Pushimi i birësimit mund t'i ofrohet vetëm njërit prej prindërve, duke adoptuar nënën / babanë.
- Leja e birësimit që i jepet birësuesit është deri në 330 ditë duke filluar nga ditëlindja.
- Minimumi i 28 ditëve.

MBROJTJE E VEÇANTË PËR GRATË

Është një fokus i veçantë i Kodit të Punës mbrojtja e grave gjatë shtatzanisë dhe me fëmijët.

- Përshtatja në mjedisin e punës (akti 104);
- Pushoni çdo 3 orë jo më pak se 30 minuta (akt. 54);
- Transporti i mallrave nuk lejohet (akti 55);
- Nuk mund të detyrohet të punojë ndërrime natën (akt. 80)
- Nuk lejohet të punojë jashtë orarit (akti 90);
- Nuk lejohet të marrë përsipër punë të rrezikshme (akti 104);

PRAKTIKA PROBLEMATIKE

- Ndërprerja e marrëdhënieve të punës gjatë shtatzanisë dhe pushimit të lehonisë nuk lejohet;
- Pushimi i lehonisë llogaritet për mandatin / vjetërsinë në punë me punëdhënësin;
- Pushimi vjetor grumbullohet gjatë pushimit të lehonisë.

PUSHIMI PRINDËROR

- Ndryshimet e ligjit që nga viti 2015;
- Ndryshimi në llogaritjen e pagesës së pushimit të lehonisë;
- Pushime të papaguara;
- Jo më pak se 4 muaj;
- Mund të ndahet por jo më pak se një javë në një vit.

KUSHTET E PUSHIMIT ATËROR

- Derisa fëmija të jetë 6 vjeç;
- Kjo leje është e ligjshme për punonjësit që punojnë për më shumë se një vit në të njëjtin punëdhënës;
- Në rast të birësimit, leja prindërore mund të lejohet brenda 6 viteve, por jo pasi fëmija të ketë mbushur moshën 12 vjeç;
- Për të gjitha sa më sipër është e nevojshme njoftimi paraprak dhe marrëveshja me punëdhënësin.

KUJDESI PËR FËMIJËT E VARUR

- Në rast të kujdesit të nevojshëm për fëmijët e varur, punonjësi ka të drejtë të përfitojë - 12 ditë pushim (pushim me pagesë);
- Për prindërit me fëmijë deri në 3 vjet, në rast sëmundjesh (raport mjekësor) - 15 ditë (pushim me pagesë);
- Pushimi i jepet bashkëshortit që kujdeset në mënyrë efektive për fëmijën.
- Lënia është e transferueshme

BAZA LIGJORE

- Ligji Nr. 7961, datë 12.7.1995 "Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë", i rregulluar;
- Ligji Nr. 7703, datë 11.05.1993 "Për letrat me vlerë sociale për Republikën e Shqipërisë" të rregulluar;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 634, datë 15.7.2015 "Për miratimet e rregulloreve" "Për paraqitjen e masave për sigurinë dhe shëndetin në mjediset e punës për gratë shtatzëna dhe nënat e reja";
- Vendimet e Këshillit të Ministrave nr. 207, datë 09.05.2020 "Për specifikimin e punëve të vështira ose të rrezikshme", rregulluar.

THE PERFORMANCE OF U.S. TRADE AND DIRECT INVESTMENTS IN ALBANIA

TRADING with AMERICA:

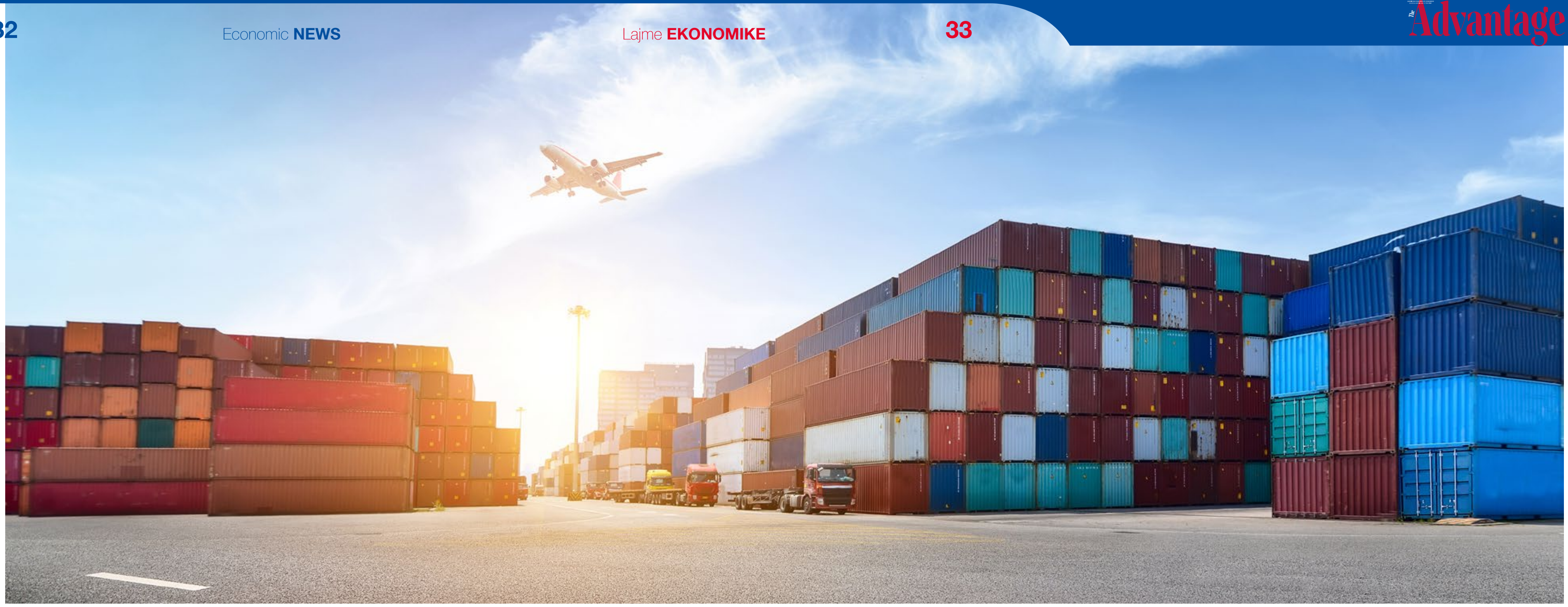

Albania and the world's largest market

Trade relations between Albania and the United States have developed further in recent years, consolidating through a continuous exchange of products flowing in both directions.

According to U.S. Trade Numbers, the United States is increasingly bringing its products to the Albanian consumer, especially things like electronics and meat products. Albania, on the other hand, exports medicinal plants and raw materials like iron to the United States.

Going through the figures published in U.S. Trade Numbers, one realizes that Albania has not always had a trade deficit with the United States. Figures for 2014-2016, for example, show an increase in export-import activity, with Albanian exports being higher than American imports. However, trade with the United States has seen its ups and downs, and continues from a strong and stable base of trade between the two countries.

Trade relations between Albania and the United States in 2019 reached the level of 142 million dollars, marking a trade deficit for Albania at the level of 29.8 million dollars. Last year, Albania ranked 157th globally in terms of trade with the United States.

It is interesting that the trade volume of U.S. products coming to Albania consists of meat and poultry products, liquefied gas, vehicles and mobile phones. Meanwhile, the American market gets back from Albania medicinal plants, raw materials like iron, resin and essential oils as well as leather shoes.

TOTAL TRADE IN 2020

23.87	18.41	163-ta
Exports totaled $23.87 million dollars.	*Imports totaled $18.41 million, dollars.*	*Albania is ranked No. 163 in total trade value through May with a total of $42.29 million.*

INVESTMENTS: WHAT THE NUMBERS SHOW ABOUT AMERICAN INVESTORS

While the trade volume, despite fluctuations, has stabilized in optimistic territory in relations with the United States, it seems that investors across the ocean have been reluctant to invest in Albania.

The total foreign direct investment from the United States to Albania in 2019 was 20 million euros, but the good news was that it marked an increase of 6 million euros compared to a year earlier, according to the Bank of Albania. In the first three months of 2020, as the global crisis kicked in, American direct investments in Albania were 5 million euros. In the statistics of the Bank of Albania, 2014 marked the best year of American investments in the country with a total of 35 million euros, while the worst year was 2017 with 4 million euros. Later, American investments in Albania saw an increase to 14 million euros for 2018 and 20 million for 2019.

ECURIA NË RAPORTET TREGTARE DHE INVESTIME DIREKTE TË AMERIKËS NË SHQIPËRI

Tregtia me Amerikën,

cfarë shkëmbejmë me tregun e madh

Raportet tregtare mes Shqipërisë dhe Amerikës kanë kriuar rrugën e tyre gjatë viteve të fundit duke u përpjekur ta konsolidojnë këtë raport nëpërmjet shkëmbimit të një liste të qëndrueshme të produkteve që cojmë dhe marrim. Duke ju referuar shifrave të US Trade Numbers, duket se Amerika ka gjithnjë e më shumë interes të sjellë Made in USA në Shqipëri sidomos për sa i takon elektronikave dhe produkteve të mishit ndërkohë që Shqipëria i përcjellë përmes rrugëve tregtare bime medicinale dhe lëndën e parë të hekurit.

VOLUMI TREGTAR NE 2020

23.87	18.41	163-ta
Eksportet arritën në 23.87 milion dollarë	*Importet arritën në 18.41 milion dollarë,*	*Shqipëria renditet e 163-ta ne voluin tregtar me Amerikën me një total prej 42,29 milion dollare*

Duke lexuar shifrat e US Trade Numbers, kupton se jo gjithmonë deficiti tregtar anon nga ana shqiptare. Vitet 2014 -2016 demostrojnë një aktivitet në rritje të eksport -importit dhe shifrat e eksportit të Shqipërisë drejt Amerikës janë më të larta se importet.

Gjithsesi, tregëtia me Amerikën ka shënuar ulje ngritjet e veta dhe vazhdon të ketë një bazë të fortë dhe të qëndrueshme të shkëmbimeve tregtare mes dy vëndeve.

Marrëdhëniet tregtare me Amerikën në 2019 kapën nivelin e 142 milion dollarëve duke shënuar një deficit tregtar për Shqipërinë në nivelin e 29.8 milion dollarëve. Vjet Shqipëria renditej e 157-ta në nivelin global të tregtisë së Amerikës mes vënde e tjera të botës

Eshtë interesante që në volumin tregtar me Amerikën ajo që amerikanët sjellin më shumë në Shqipëri mbeten produktet e mishit dhe të shpendëve, gazin e lëngshëm automjetet dhe telefonat celularë. Ndërkaq, tregu amerikan shikon me interes nga Shqipëria bimët medicinale, lëndën e parë për hekur, rrëshirën dhe vajin esencial si dhe këpucët e lëkurës.

VOLUMI TREGTAR I AMERIKËS ME SHQIPËRINË *(në miliona USD)*
Trade Volume of the United States with Albania (in million USD)

Volumi tregtar / Trade Volume	2014	2015	2016	2017	2018	2019	May-20
Exportet në Shqipëri / Exports to Albania	51.3	30.9	50.3	62.1	59.2	86.3	23.9
Importet në USA / Importsto USA	69.1	160.1	124.6	41.6	68	56.5	18.4
Totali / Total	120.4	191	174.9	103.7	127.2	142.8	42.3

Investimet e huaja direkte nga Amerika / Foregn Direct Investment from Amerika

YEAR	FDIs
2014	35 million Eur
2015	9 million Eur
2016	11 million Eur
2017	4 million Eur
2018	14 million Eur
2019	20 million Eur
Q1 2020	5 million Eur

WHAT WE TRADE MOST WITH THE U.S.A.

Five top products U.S. exports to Alb

- Passenger vehicles
- LNG, other petroleum gases
- Chicken and other poultry
- Pork meat, fresh, frozen or chilled
- Cell phones, related equipment

Five top products U.S. imports from Albania:

- Plants for pharmacy, perfume, insecticides
- Ferroalloys 7202.
- Leather shoes.
- Essential oil resins
- Mattresses and other bedding products
- Source US Trade Numbers

AJO QË NE TREGTOJMË MË SHUMË ME SH.B.A.

Pesë produktet më të mira të eksporteve amerikane në Alb

- Automjetet e pasagjerëve
- LNG, gaze të tjerë të naftës
- Pulë dhe shpendë të tjerë
- Mish derri, të freskët, të ngrirë ose të ftohur
- Telefonat celularë, pajisjet përkatëse

Pesë produktet kryesore të importeve nga SH.B.A nga Shqipëria:

- Bimët për farmaci, parfum, insekticide
- Ferroalloys 7202.
- Këpucë lëkure.
- Rrëshirë vaji esencial
- Dyshekët dhe produktet e tjera të shtratit

INVESTIMET, CFARË NA TREGOJNË SHIFRAT PËR INVESTITORËT AMERIKANË

Ndërsa volumet tregtare, megjithë luhatjet, kanë stabilizuar shifra me optimiste në raportet me Amerikën, duket se investitorët përtej oqeanit, kanë qënë hezitant për të investuar në Shqipëri.

Totali i investimeve të huaja direkte nga Amerika në Shqipëri në 2019 ishte 20 milion euro por lajmi i mirë mbetet se ka shënuar një rritje prej 6 milion euro në raport me një vit më pare, sipas Bankës së Shqipërisë. Vetëm gjatë tre muajve të parë të 2020 megjithë situatën në të cilën po kalonte bota, investimet direkte të Amerikës në Shqipëri kanë qënë 5 milion euro.

Në statistikat e Bankës së Shqipërisë, 2014, është shënuar si viti më i mirë i investimeve amerikane në vënd me një total prej 35 milion eurosh ndërkohë që viti më i keq është 2017 -ta me 4 milion euro. Më pas investimet amerikane drejt Shqipërisë kanë shënuar sërish një rritje në nivelin e 14 milion eurove për 2018 dhe 20 milion për 2019.

PHILIP MORRIS INTERNATIONAL

The business model in corporates, which choose to contribute to the communities where they operate, has become a successful practice to impact society and public awareness in social, economic and environmental aspects.

Especially last year, from the past November until now, there has been a need for contribution and humanity from all, both on the human side and support for recovery. Philip Morris International, the leading American corporation in the tobacco industry, has social responsibility as key operating element, in all markets where it operates. Including Albania.

The company for more than a decade has focused research and development to create a smoke-free future, through less harmful alternatives for the health of smokers, does not spare on contributions and other vital issues.

Bledar Beta, Finance Manager at Philip Morris Albania, talks about the role of the corporate in social life.

"In difficult social times, it is the duty of all of us to extend a helping hand to those most in need. This year has been challenging for even the biggest businesses. Starting with last year's earthquake, that was a great human shock for all the inhabitants in Albania. We contributed with purchasing of new apartments for 6 of the families left homeless.

Then the Covid-19 pandemic put the Albanians in another, severe test in terms of health, financial and social prospective. By coordinating with the Infectious Diseases Hospital specialists, we purchased medical equipment needed to facilitate the work of the medical staff but also to assist patients for a faster recovery.

The transformation that our company has been undergoing for several years is based on science. And our focus in the program of support to education, was focused on supporting the development of science in Albania. In cooperation with the local organization DDAER, we enabled three 1-year fellowship programs for doctoral students in scientific studies as well as a contribution to laboratory equipment for the University of Natural Sciences.

Our company has also undertaken an internal paid volunteering project for employees who wish to pursue and contribute to their beloved causes.

Social responsibility needs speed in response. We have worked for years to adapt quickly and easily to change, as we did a decade ago, when we radically changed our product, our vision for the future, our business model and our way of working. This year's situation was fast, but not easy. It was and is an important fight for the safety of each of our employees, for the preservation of the market, to protect every consumer who has already made a better choice by switching from cigarettes, to scientifically proven products as less harmful. ", said Bledar Beta, Finance Manager at PMI.

Modeli i biznesit në korporata, që zgjedhin të kontribuojnë në komunitetet ku operojnë, është bërë një praktikë e suksesshme për të impaktuar shoqërinë dhe ndërgjegjësimin publik në aspekte sociale, ekonomike dhe ambientale.

Veçanërisht viti i fundit, nga Nëntori i vitit të kaluar e deri më tani, ka pasur nevojë për kontribut dhe humanizëm nga të gjithë, si nga ana humane, ashtu dhe nga mbështetja për rimëkëmbje. Philip Morris International, korporata amerikane lider në industrinë e duhanit, përgjegjësinë sociale e ka një element kyç operues, në të gjitha tregjet ku operon. Përfshirë Shqipërinë. Kompania që prej më shumë se një dekade ka përqëndruar kërkimin dhe zhvillimin për krijimin e një të ardhme pa tym, nëpërmjet alternativave më pak të dëmshme për shëndetin e duhanpirësve, nuk kursehet në kontribute dhe për çështje të tjera jetike.

Bledar Beta, Menaxher i Financave në kompaninë Philip Morris Shqipëri, flet për rolin e korporatës në jetën sociale.

"Në kohë të vështira sociale, është detyra e të gjithë ne, që të zgjasim një dorë ndihmëse për ata që kanë më shumë nevojë. Ky vit ka qenë sfidues dhe për bizneset më të mëdha. Si fillim tërmeti i vitit të kaluar, ishte një tronditje e madhe njerëzore për të gjithë banorët në Shqipëri. Ne kontribuam me blerjen e apartamenteve të reja për 6 prej familjeve të mbetura të pastreha.

Më pas pandemia e Covid-19 i vuri shqiptarët në një sprovë tjetër, të egër nga ana shëndetësore, financiare dhe sociale. Duke u koordinuar me specialistët e Spitalit Infektiv, ne mundësuam blerjet e pajisjeve mjekësore që nevojiteshin për të lehtësuar punën e stafit mjekësor por dhe për të ndihmuar pacientët për një rekuperim më të shpejtë.

Transformimi te cilit po i nënshtrohet kompania jonë prej disa vitesh, e ka bazën ne shkencë. Dhe fokusi ynë në programin e mbështetjes ndaj arsimit, u fokusua në mbështetjen e zhvillimit të shkencës në Shqipëri. Në bashkëpunim me organizatën lokale DDAER, ne mundësuam 3 programe fellowshipe 1 vjeçare, për doktorantë në studime shkencore si dhe kontribut për pajisje laboratorike për Universitetin e Shkencave të Natyrës.

Gjithashtu, kompania jonë, ka ndërmarrë dhe një projekt të brendshëm vullnetarizmi të paguar për punonjësit që dëshirojnë të ndjekin dhe kontribuojnë për kauza të dashura për ta.

Përgjegjësia sociale ka nevojë për shpejtësi në reagim. Ne, për vite me radhë, kemi punuar për t'u përshtatur shpejt dhe lehtë me ndryshimet, ashtu siç bëmë një dekadë më parë, kur ndryshuam rrënjësisht produktin, vizionin për të ardhmen, modelin e biznesit dhe mënyrën e punës. Situata e këtij viti, ishte e shpejtë, por jo e lehtë. Ishte dhe është një luftë e rëndësishme për sigurinë e secilit prej punonjësve tanë, për ruajtjen e tregut, për të ruajtur çdo konsumator që tashmë ka bërë një zgjedhje më të mirë duke kaluar nga cigaret, në produkte të provuara shkencërisht si më pak të dëmshme", tha Bledar Beta, Menaxher i financës në PMI.

UNION FINANCIAR TIRANË

On Oct. 23, 1995, Union Financiar Tiranë (UFT), the sole agent of Western Union Financial Services Inc. for Albania, performed the country's first money transfer. UFT has been with the Albanian people since the early years of the country's transition, when the Albanians freed themselves from years of isolation and poverty and migrated in large numbers to all corners of the world in search of a better life. But they always kept an eye on their relatives back home, supporting family members in Albania through Western Union money transfers.

State-owned banks that operated in Albania during those early years were busy with their transformation into commercial banks, adapting to a market economy. As a result, they had little time and interest to offer new services that suited this new type of client. The service provided by Western Union became practically the only avenue Albanian migrants around the world had to keep a financial connection to their families.

Very soon, UFT expanded to all Albanian-speaking areas of the region. In 1998, a representation agreement for Northern Macedonia was signed with Western Union Financial Services Inc., and, in 2000, the first branch opened in Kosovo. In 2005, a representation agreement was signed with Western Union Financial Services Inc. for money transfer services in Switzerland and, in 2016, Western Union services were also launched in the Croatian market.

The company is proud today that, in the past 25 years, UFT has made possible tens of millions of transfers in Albania, enabling the arrival of several billion euros in remittances from migrants in more than 220 countries (and territories) of the world. During this journey, Union Financiar Tiranë is proud to have been a partner of Western Union, a company that not only has a centuries-old success story, but is also one of the living examples of transformation, in line with customer demands and technological developments. Now, Western Union money transfers can be made online from Albania, as well as from about 80 other countries in the world, bringing another innovation to the Albanian market 25 years after the start of the service. Adapting to customer needs, embracing innovation and continuous diversification will always be part of our company.

In addition to money transfers through Western Union, today clients at UFT outlets can access all the basic payment services for the households, thus creating an opportunity for them to easily pay their bills. UFT has continuously expanded the network of its UnionNet-Western Union outlet points to be as close as possible to the clients and to provide quality and high standard services, serving as the standard bearer for the entire payment services industry in Albania. The group's companies currently employ about 1,000 professional and support staff who advance its mission with hard work and dedication.

MARLOTEX

Marlotex has donated 75,000 masks during the March-June 2020 period, and, with the help of the French Embassy to Tirana, the company has made possible their distribution.

The masks were donated during the pandemic lockdown period to local and central institutions, non-governmental organizations and various key actors in Tirana and other areas of the country.

The Embassy of France, through an official letter to the Ministry of Foreign Affairs, expressed its thanks to Marlotex, as well as the company's leaders, President Gazment Toska and General Director Teuta Qose, for their continuous assistance and contribution in alleviating the consequences of the COVID-19 pandemic.

Mr. Toska also serves as an advisor for France's foreign trade, is the President of the France-Albania Chamber of Commerce and Industry and heads the France-Albania Business Club (FAB) of Auvergne Rhone-Alpes Lyon.

Marlotex staff will continue to produce the masks and distribute them with the assistance of the French Embassy to Tirana.

Kudo dhe Kurdo pranë jush!

Në 23 tetor të vitit 1995, Union Financiar Tiranë (UFT), përfaqësuesi i Western Union Financial Services INC. në Shqipëri, realizoi transfertën e parë të parave në vend. Union Financiar Tiranë është gjendur pranë shqiptarëve që në vitet e para të tranzicionit të vendit, kur shqiptarët e çliruar nga vite izolimi e skamja, emigruan në numra të mëdhenj dhe në të gjithë vendet e mundshme, në kërkim të një jete më të mirë. Por, gjithnjë me kokën pas, tek të afërmit, duke i mbështetur familjarët e mbetur në Shqipëri me transfertat e parave Western Union.

Bankat shtetërore, të cilat operonin në ato vite në Shqipëri, ishin mjaft të angazhuara me transformimin e tyre në banka tregtare të formatit të ekonomisë së tregut. Për pasojë kishin pak kohë/interes për të ofruar shërbime të reja, që i përshtateshin këtij lloj klienti. Shërbimi Western Union u bë praktikisht i vetmi që u mundësonte emigrantëve kudo që ndodheshin këtë lidhje me familjet e tyre.

Shumë shpejt, UFT u zgjerua në gjithë trevat shqipfolëse. Në vitin 1998 u nënshkrua marrëveshja e përfaqësimit për Maqedoninë e Veriut, me Western Union Financial Services Inc. dhe në 2000, u hap dega e parë në Kosovë. Në vitin 2005, nënshkruhet marrëveshja e përfaqësimit me Western Union Financial Services Inc. për shërbimin e transfertave të parave në Zvicër dhe në vitin 2016, fillon shërbimet Western Union edhe në tregun kroat.

Ne jemi krenarë sot që, këto 25 vjet, UFT ka kryer më shumë se dhjetëra milionë transferta në Shqipëri, duke mundësuar ardhjen në vend të disa miliarda euro në dërgesa nga emigrantët, nga më se 220 shtete (apo territore) të botës. Gjatë këtij rrugëtimi, Union Financiar Tiranë është krenar që ka qenë partner i Western Union, një kompani e cila, jo vetëm ka një histori qindravjeçare suksesi, por është edhe një nga shembujt e gjallë të transformimit, në përputhje me kërkesat e klientëve dhe zhvillimet teknologjike. Tashmë, transfertat e parave Western Union mund të kryhen edhe online nga Shqipëria, sikurse edhe nga rreth 80 vende të tjera të botës, duke sjellë një risi tjetër për tregun shqiptar edhe 25 vite pas fillimit të shërbimit. Përshtatja ndaj nevojave konsumatore, përqafimi i inovacionit, si dhe diversifikimi i vazhdueshëm, do të jenë gjithnjë bashkudhëtarët tanë.

Krahas transfertave të parave në Western Union, sot në agjencitë tona klientët gjejnë të gjitha shërbimet e pagesave të nevojshme për konsumatorin familjar, duke iu krijuar kështu mundësi në likuidimin e detyrimeve të tyre. UFT e ka zgjeruar vazhdimisht rrjetin e agjencive "Unionnet – Western Union", për t'u gjendur sa më pranë klientit, por edhe për të ofruar cilësi dhe standard në shërbim, duke qenë referencë e tregut për shërbimet e pagesave. Aktualisht, në kompanitë e grupit punojnë rreth 1000 profesionistë e personel mbështetës, që me punë e përkushtim çojnë përpara misionin tonë.

Kompania Marlotex ka dhuruar gjatë muajve mars- qershor 2020, 75 mijë maska dhe me ndihmën e Ambasadës Franceze në Tiranë ka realizuar shpërndarjen e tyre.

Maskat i janë dhuruar gjatë gjithe periudhës së pandemisë dhe të karantinimit institucioneve lokale dhe qëndrore, organizatave jo qeveritare, personaliteteve të ndryshme në Tiranë dhe në rrethe.

Ambasada e Francës nëpërmjet një letre zyrtare i ka shprehur falenderimet e saj Ministrisë së Punës së Jashtme për kompaninë Marlotex dhe Presidentin e saj z. Gazment Toska si dhe Drejtoren e Përgjithshme znj. Teuta Qose, për ndihmën e vazhdueshme dhe kontributin e tyre në lehtësimin e pasojave nga pandemia Covid 129.

Gazment Toska është në të njëjtën kohë këshilltar i tregtisë së Jashtme të Francës dhe zv. President i Dhomës së Tregtisë dhe Industrisë Francë -Shqipëri si dhe kryeson klubin e biznesit Francë -Albania Business (FAB) të Auvergne Rhone-Alpes Lyon.

Personeli e Marlotex do të vazhdojë prodhimin e maskave dhe shpërndarjen e tyre me ndihmën e Ambasadës Franceze.

AmCham's 20th Anniversary

Jaço: Agreement with the United States is a great opportunity for American investments in Albania

Interview with the President of the American Chamber of Commerce in Albania, Enio Jaço

VOICE OF AMERICA: ***Mr. Jaço, 20 years after its establishment, what can be said about the AmCham Albania's accomplishments?***

ENIO JAÇO: I think the American Chamber of Commerce in Albania has been very productive over these past 20 years. It is an institution that has some of the most comprehensive structures I have seen in Albania, with a clear vision, working completely in defense of the rights of its members and the business community in general. It is a politically independent institution, but the most important thing is the product that AmCham has been able to create and bring to Albania and its business community over these past 20 years.

I think it has had a large impact in the defense of the market economy, the principles of market economy; it has always denounced dishonest practices, has promoted transparent practices and has continuously influenced toward improving the business climate in Albania.

Because of that contribution, I think that our Chamber has created a broad alliance with a large number of companies, representing about 38,000 employees, with a combined $2.8 billion in turnover, with the sum of these companies balance sheets making up about 21 percent of Albania's GDP, a large share of the Albanian economy.

I take this opportunity to remind AmCham members that we have the General Assembly next week. I invite everyone to register, exercise their rights and contribute to make AmCham's corporate governance as good and as democratic as possible.

VOA: ***Last week, the Albania-United States Memorandum of Economic Cooperation was signed, with special emphasis on investments and business relations between the two countries. Will AmCham have an added role after that?***

ENIO JAÇO: I think this memorandum is one of the most important agreements since the 1990s in terms of Albanian-American economic cooperation. First, I'd like to speak a little about Skavica, which is part of this memorandum and which offers a new impetus for the Albanian economy in general. This is very good news for the Albanian economy. Now that the TAP and Devolli projects are nearing completion, the Skavica hydropower plant will provide a new impetus, offering a large number of jobs for Albanians. It will also provide employment opportunities for Albanian subcontractors, including members of the American Chamber of Commerce. But it is more than just that. At the same time, Skavica enables Albania to have energy independence; moreover, it enables it to be a leader in the region in terms of energy.

> **Ky memorandum dëshmon për interesin ndaj ekonomisë që SHBA**, *kanë për Shqipërinë dhe për rajonin. Edhe ky është një lajm shumë i mirë.*

Second, this memorandum is a testimony of the U.S. interests in the economy of Albania and the region. This is also very good news.

Third, in relation to the American Chamber of Commerce, there is an element that intertwines and increases the need for further exchanges. We have started work internally on improving the business climate. We are also working through relations with our international partners, primarily with the U.S. Chamber of Commerce in Washington as well as with the extensive AmCham network. There are more than 109 AmChams worldwide and there are many opportunities to increase economic cooperation and increase investment.

VOA: ***Given the problems that the business climate faces in Albania today, where do you see opportunities to increase the presence of American investors?***

20-VJETORI AMCHAM

Jaço: Marrëveshja me SHBA, Oportunitet i Madh për Investimet Amerikane në Shqipëri

Intervista me Presidentin e Dhomës Amerikane të Tregtisë në Shqipëri, Enio Jaço

ZËRI I AMERIKËS: ***Zoti Jaço! 20 vjet nga themelimi i saj, cili është bilanci i Dhomës Amerikane në Shqipëri?***

ENIO JAÇO: Mendoj se Dhoma Amerikane e Tregtisë ka qenë shumë produktive gjatë këtyre 20 vjetëve. Ajo është një nga institucionet me struktura nga më të qartat që unë kam parë në Shqipëri, me vizion të qartë, krejtësisht në mbrojtje të të drejtave të anëtarëve dhe të komunitetit të biznesit në përgjithësi. Është një institucion i pavarur politikisht, por më i rëndësishmi është produkti, që Dhoma AMerikane e Tregtisë ka mundur të krijojë dhe të orfrojë Shqipërisë dhe komunitetit të biznesit gjatë këtyre 20 vjetëve.

Mendoj se ajo ka dhënë një impakt të lartë në mbrojtje të ekonomisë së tregut, parimeve të ekonomisë së tregut, gjithmonë ka denoncuar praktikat e pandershme, ka promovuar praktikat transparente dhe ka ndikuar në mënyrë të vazhdueshme drejt përmirësimit të klimës së biznesit në Shqipëri.

Për arsye të këtij kontributi mendoj se Dhoma jonë ka krijuar një aleancë të gjerë me një numër të madh kompanish, që përfaqësojnë rreth 38 mijë punonjës, rreth 2.8 miliardë xhiro dhe bilanc të përbashkët të këtyre kompanive, që është rreth 21 për qind e GDP-së shqiptare, e ekonomisë shqiptare.

Gjej rastin t'u ofroj anëtarëve të Dhomës Amerikane të Tregtisë, se ne kemi asamblenë e përgjithshme javës që vjen. I ftoj të gjithë të regjistrohen, të ushtrojnë të drejtat e tyre dhe të japin kontributin e tyre drejt një qeverisjeje korporative sa më të mirë dhe sa më demokratike në AmCham.

ZËRI I AMERIKËS: ***Javën e shkuar u firmos Memorandumi i Bashkëpunimit Ekonomik Shqipëri – SHBA, ku theksi vihet sidomos te investimet dhe raportet e biznesit të dy vendeve. A do të ketë AmCham një rol të shtuar pas kësaj?***

ENIO JAÇO: Ky memorandum mendoj se është nga më të rëndësishmit që nga vitet 90 në lidhje me bashkëpunimin ekonomik shqitaro – amerikan. Në radhë të parë do të flas pak për Skavicën, e cila është pjesë e këtij memorandumi, i cili ofron një impuls të ri për ekonominë shqiptare në përgjithësi. Ky është një lajm shumë i mirë për ekonominë shqiptare. Tani që projektet TAP dhe Devolli janë drejt përfundimit të tyre, hidrocentrali i Skavica do të ofrojë një impuls të ri, do të ofrojë një numër të madh punësimesh për shqiptarët. Gjithashtu do të ofrojë mundësi pune për nënkontraktorët shqiptarë, përfshirë edhe anëtarët e Dhomës Amerikane të Tregtisë. Po është më shumë se kaq. Në të njëjtën kohë Skavica i mundëson Shqipërisë një pavarësi energjetike, po gjithashtu mundëson që të jetë një lider në rajon sa i përket energjisë.

> **Ky memorandum dëshmon për interesin ndaj ekonomisë që SHBA**, *kanë për Shqipërinë dhe për rajonin. Edhe ky është një lajm shumë i mirë.*

Së dyti, ky memorandum dëshmon për interesin ndaj ekonomisë që SHBA kanë për Shqipërinë dhe për rajonin. Edhe ky është një lajm shumë i mirë.

Së treti, në lidhje me Dhomën Amerikane të Tregtisë, ka një element që e ndërthur dhe e rrit nevojën për shkëmbime të tjera. Ne kemi filluar punën së brendshmi në lidhje me përmirësimin e klimës së biznesit. Po ashtu edhe në marrëdhëniet tona me partnerët tanë ndërkombëtarë në radhë të parë me Dhomën Amerikane në Uashington si dhe me rrjetin e gjerë të AmCham-eve. Janë mbi 109 AmCham-e në të gjithë botën dhe ka shumë mundësi për të rritur bashkëpunimin ekonomik dhe shtimin e investimeve.

ZËRI I AMERIKËS: ***Nisur nga problemet që ka sot klima e biznesit në Shqipëri, ku i shihni mundësitë për rritjen e pranisë së investitorëve amerikanë?***

ENIO JAÇO: At this moment, the business climate is more important than ever. If so far we have an amount of trade with the United States that has been below its potential, now we have the opportunity through this memorandum to increase that potential to perhaps the highest levels in the Balkans. What can hinder meeting that potential? One of the reasons may be the business climate.

We publish an annual report, the AmCham Index, which has received a lot of attention. Last year we faced some bigger issues than in previous years. We have created a team of experts within AmCham; they put in some serious work on addressing these issues, building a package of recommendations. This is a group that will include foreign and domestic experts in its work, and we have established very constructive relations with the relevant ministries -- the Ministry of Finance and Economy as well as the Ministry for the Protection of Entrepreneurship -- which are our government partners in further developing that cooperation. I think there is a will, but I would be a careful optimist about the implementation of these recommendations, so we will see in the coming months.

Monopolies and unfair trade have been key issues. This is something we have always discussed. Also, the empowerment of human capital, in such a way as to anticipate the challenges of the market economy under the conditions we face. Challenges vary; there currently are some extraordinary challenges for Albania and the world, such as COVID-19 -- which had an extraordinary negative impact on all businesses. It will create a reconfiguration of the market in the way businesses will continue to operate, how they will provide their services and this requires a workforce that must be equipped with other skills. I would not like to talk too much, because some of the barriers have been made public while new barriers are being studied and will be published at the end of the study.

VOA: ***Are there opportunities for Albania in the agreement on the normalization of economic relations between Kosovo and Serbia?***
ENIO JAÇO: The agreement on the normalization of relations between Kosovo and Serbia, I think is one of a different level, of another dimension, or another degree, incomparable with what we are talking about so far. In the first place, it will bring about a transformation in the relations between Serbia and Kosovo. But, in that, it has a positive impact for Albania as well. The agreement provides for a program that creates a giant infrastructure project to connect Serbia with Kosovo through trade, but which also has provisions to connect to Adriatic seaports -- and this can be a connection to one of Albania's seaports.

If that happens, then Albania would turn into a kind of regional center in terms of regional trade, with a broad perspective and a very high impact. I think it has a tremendous potential, and it will be the task of political actors and the private sector to make this a reality.

The project has not started yet; other additional agreements will be signed. I think AmCham members find themselves perhaps a little more connected than other businesses, as they will always be affiliated with other American Chambers of Commerce. We have very good relations with the AmChams in the region: in Kosovo, in Serbia, in North Macedonia, etc. The spirit of cooperation will always be there, offering work to subcontractors that have a relationship and are part of the network – it will be a plus, something positive. Of course, this is an opportunity for other Albanian businesses as well.

ENIO JAÇO: Klima e biznesit është më e rëndësishme se kurrë në këtë moment. Nëse deri tani ne kemi një bilanc tregtar me SHBA, i cili ka qenë nën potencialin e saj, tani ne kemi mundësi përmes këtij memorandumi që ta rritim këtë potencial ndoshta në nivelet më të larta në Ballkan. Kush mund ta pengojë arritjen e këtij potenciali? Një nga arsyet mund të jetë klima e biznesit.

Ne publikojmë një raport të përvitshëm mbi Indeksin e Dhomës , i cili ka marrë shumë vëmendje. Vitin që kaloi kemi patur një problematikë më të gjerë se sa vitet e tjerë. Ne kemi krijuar një grup ekspertësh brenda AmCham-it , i cili punon në mënyrë serioze në lidhje me adresimin e këtyre problemeve, përmes ndërtimit të një pakete rekomandimesh. Ky është një grup, i cili do të punojë edhe me ekspertë të huaj dhe të brendshëm, kemi vendosur marrëdhënie shumë konstruktive me ministritë përkatëse, me ministrinë e financave dhe ekonomisë, si dhe me ministrinë e sipërmarrjes, të cilët janë partnerët tanë qeveritarë për ta çuar më tej këtë bashkëpunim. Mendoj që ka një vullnet, por do të isha një optimist i kujdesshëm në lidhje me realizimin e këtyre rekomandimeve, ndaj do të shohim në muajt e ardhshëm.

Një nga elementet kryesorë kanë qenë monopolet dhe tregtia e pandershme. Kjo është diçka që e kemi diskutuar gjithmonë. Po ashtu fuqizimi i kapitalit njerëzor, në një mënyrë të tillë, që t'i paraprijë sfidave të ekonomisë së tregut në kushtet në të cilat ne jemi. Sfidat ndryshojnë ; jemi në disa sfida të jashtëzakonshme për Shqipërinë dhe për botën, si COVID-19 et., që u dha një impakt të jashtëzakonshëm negativ gjithë bizneseve. Kjo do të krijojë një rikonfigurim të tregut në mënyrën se si bizneset do të vazhdojnë të funksionojnë, si do të ofrojnë shërbimet e tyre dhe kjo kërkon një fuqi punëtore, e cila duhet të jetë e pajisur me cilësi të tjera. Nuk do të doja të flisja shumë, sepse disa nga pengesat janë bërë publike, ndërsa pengesat e reja po studiohen dhe do të publikohen në fund të studimit.

ZËRI I AMERIKËS: ***A ofron mundësi për t'u shfrytëzuar nga Shqipëria dhe Marrëveshja për normalizimin e marrëdhënieve ekonomike mes Kosovës dhe Serbisë?***
ENIO JAÇO: Marrëveshja e Normalizimit të Marrëdhënieve mes Kosovës dhe Serbisë dhe mendoj që është e një tjetër rangu, e një tjetër dimensioni, e një tjetër shkalle, e pakrahasueshme me ato që po flasim deri tani. Në radhë të parë ajo do të orfrojë një transformim në marrëdhëniet mes Serbisë dhe Kosovës. Por këtu ka një impakt pozitiv edhe për Shqipërinë. Kjo është një marrëveshje, që ka një projekt brenda, i cili krijon një infrastrukturë gjigande, që lidh Serbinë me Kosovën në mënyrë tregtare, por që ka një dalje në një nga portet e detiti Adriatik, mund të jetë një nga portet shqiptare.

Nëse kjo ndodh, atëherë do të thotë se kjo e shndërron Shqipërinë në një lloj qendre rajonale për sa i përket tregtisë rajonale, me një perspektivë të gjerë me një impakt shumë të lartë. Mendoj se do të jetë një potencial i jashtëzakonshëm dhe do të jetë detyra e politikës dhe e sektorit privat që ta bëë të mundur këtë realitet.

Projekti nuk ka filluar akoma, do të nënshkruhen edhe marrëveshje të tjera shtesë. Mendoj që anëtarët e AmCHam-it e gjejnë veten ndoshta pak më shumë se bizneset e tjera, do të jenë gjithnjë të ndërlidhura me Dhomat e tjera amerikane. Ne kemi marrëdhënie shumë të mira me Dhomat Amerikane në rajon: në Kosovë, në Serbi, në Maqedoninë e Veriut etj. Fryma e bashkëpunimit gjithmonë do të jetë dhe ofrimi i punës për nënkontraktorët, që kanë një marrëdhënie dhe janë pjesë e rrjetit, do të jetë diçka plus, diçka pozitive. Natyrisht kjo është një mundësi edhe për bizneset e tjera shqiptare.

CAPITAL MARKETS IN ALBANIA

Mark Crawford
Aksioner ISB

Two months ago I gave a public interview stating that the capital markets situation in Albania is similar to a new football stadium, full of players, referees, and fans, but there is no ball to play with. Albania has spent millions of dollars over the last three decades to put the rules of play into legislation, to develop the Financial Services Authority to referee the sector, and licenses a couple of players in the market, including my own firm Aksioner ISB. There are Albanians and internationals that have interest to deploy capital via a local capital market structure; however there are no equities or debt listed, aside from treasury bills. The Treasury bill market is dominated by banks, which is normal. With no bonds or equities listed, it is as if, teams, fans and referees are gathered for a football match with no ball. The problem isn't rewriting the rules, or reshuffling the players, or even issuing or revoking licenses. The problem is getting a ball with which the game can be played.

In the region, most other governments took a strategic decision to use capital markets to privatize a number of formerly State owned Enterprises, either in part or in whole. Albania made a conscious decision not to do that. As such, Albanians have been excluded from participating in their own economy through passive investment. The lack of a capital market has shielded Albania from some of the global fluctuations that have happened over the last few decades, however, considering that Albania is on the lower end of the European economies, shielding local investors from a decline while at ground zero and prohibitively restricting any economic upside through the lack of opportunity is not an attractive strategy.

Broadly, Albanian investment mentality is still developing in terms of how it evaluates risk and reward. Most companies are privately held and when Albanians invest, it is often on the basis of personal relationship rather than true market understanding. As such there is often an implicit feeling of personal guarantees, exact outcomes and guaranteed returns. It is an immature view of investment, but it is pervasive in the country and even among some Albanian-American immigrants that I have met. After swimming upstream on this issue for several years, I have determined that the market may simply need more time to mature before true broad-based equity investment is feasible. Instead Albanians need to be given choices that reflect relatively predictable returns in equity, such as ownership in utilities, and those that provide contractual returns such as bonds.

Given this reality, two things should happen to help develop Albania's capital markets sector. First, the Government should kick-start the capital markets by listing a minority share of the national electricity company and municipal water companies. Utility companies, such as municipal water companies and the national electricity company, provide a predictable return and will be attractive not only to local but international investors. This is the first pillar of action.

Second, tradable bonds should be encouraged and listed on the existing exchange. There are several corporate bonds that have been approved and are in the market today, mostly related to financial institutions and, of those mostly related to banks. These bonds are highly regulated and issued by regulated sectors of the Albanian economy. They fit the Alba-

Mark Crawford
Aksioner ISB

TREGJET E KAPITALIT NË SHQIPËRI

Dy muaj më parë unë dhashë një intervistë publike ku thuhej se situata e tregjeve të kapitalit në Shqipëri është e ngjashme me një stadium të ri futbolli, plot me lojtarë, gjyqtarë dhe tifozë, por pa top për të luajtur. Shqipëria ka shpenzuar miliona dollarë gjatë tre dekadave të fundit për të vendosur rregullat e lojës në legjislacion, për të zhvilluar *Autoritetin e Mbikqyrjes Financiare* që te referoje sektorin, duke licencuar disa aktorë në treg, përfshirë dhe firmën time Aksioner ISB. Ka shqiptarë dhe ndërkombëtarë që kanë interes për të investuar kapital ketu përmes një strukture lokale të tregut të kapitalit; sidoqoftë, nuk ka asnjë ekuitet ose borxh të shënuar, përveç bonove të thesarit. Në tregun e Bonove të Thesarit mbizotërojnë bankat, gjë që është normale. Pa asnjë obligacion ose ekuitet të listuar, është sikur skuadrat, tifozët dhe gjyqtarët janë mbledhur për një ndeshje futbolli pa top. Problemi nuk është rishikimi i rregullave, ose riorganizimi i lojtarëve, apo edhe lëshimi ose revokimi i licencave. Problemi është gjetja e një topi me të cilin mund të luhet ndeshja.

Në rajon, shumica e qeverive morën një vendim strategjik për të përdorur tregjet e kapitalit në privatizimin e një numri ndërmarrjesh në pronësisë shtetërore, pjesërisht ose tërësisht. Shqipëria mori një vendim të vetëdijshëm për të mos e bërë këtë. Si rrjedhojë, shqiptarët janë përjashtuar nga pjesëmarrja në ekonomi përmes investimeve pasive. Mungesa e një tregu të kapitalit e ka mbrojtur Shqipërinë nga disa luhatje globale që kanë ndodhur gjatë dekadave të fundit. Megjithatë, duke marrë parasysh se Shqipëria është në nivelin më të ulët të ekonomive evropiane, të mbrosh investitorët vendas nga një rënie ndërsa janë janë në tokë në zero dhe të ndalosh nëpërmjet kufizimeve ndonjë ngërç ekonomik, nuk është një strategji tërheqëse.

Në përgjithësi, mentaliteti i investimeve shqiptare është ende duke u zhvilluar në drejtim të vlerësimit të rrezikut dhe shpërblimit. Shumica e kompanive janë në pronësi private dhe kur shqiptarët investojnë, shpesh është në bazë të marrëdhënieve personale dhe jo mirëkuptimit të vërtetë të tregut. Si e tillë, shpesh ekziston një ndjenjë e nënkuptuar e garancive personale, të rezultateve të sakta dhe kthimeve të garantuara. Kjo është një pamje e papjekur e investimeve, por është e përhapur në vend dhe madje midis disa emigrantëve shqiptaro-amerikanë që kam takuar. Pasi kam notuar kundër rrymës në këtë çështje për disa vjet, kam kuptuar se tregut thjesht do ti duhet më shumë kohë për t'u pjekur, përpara se investimet me bazë kapitalesh, të jenë realisht të mundshme. Në të vërtetë, shqiptarëve duhet t'ju jepen mundësi zgjedhjeje që pasqyrojnë kthime relativisht të parashikueshme në kapital, siç janë pronësia në shërbime komunale, dhe ato që siguro-jnë kthime kontraktuale, siç janë obligacionet.

Duke pasur parasysh këtë realitet, dy gjëra duhet të ndodhin për të ndihmuar zhvillimin e sektorit të tregjeve të kapitalit në Shqipëri.

Së pari, Qeveria duhet të zhvillojë tregjet e kapitalit duke listuar një pakicë aksionesh nga kompani shtetërore si të energjisë elektrike dhe ndërmarrjeve komunale të ujit. Kompanitë e shërbimeve komunale, siç janë ndërmarrjet komunale të ujit dhe ndërmarrja shtetërore e energjisë, ofrojnë një kthim të parashikueshëm dhe do të jenë tërheqëse jo vetëm për investitorët vendas por dhe ata ndërkombëtarë. Kjo është shtylla e parë e veprimit. **Së dyti,** obligacionet e tregtueshme duhet të inkurajohen dhe renditen në tregun ekzistues të këmbimit. Ekzistojnë disa obligacione të korporatave që janë miratuar dhe janë në treg sot, kryesisht të lidhura me institucionet financiare dhe nga ato që lidhen kryesisht me kredinë. Këto obligacione janë shumë të rreg-

nian mentality for predictable returns and should be second pillar of the capital markets.

The Government should incorporate bonds as the mechanism of delivery within its draft fiscal amnesty in order to boost the economy. The reported current draft law states that cash deposits included in the fiscal amnesty should go into commercial bank deposits. This is the wrong approach. It will have little impact on the real economy. The banks in Albania are already liquid and an influx of new liquidity, increasing liquidity in Albanian Lek may have a nominal impact on lowering lending rates, but will more likely just be reflected in dormant liquidity. Increases in hard currency deposits will have an even worse impact, considering that much hard currency liquidity is already held aboard, occasionally at negative interest rates.

Fiscal amnesty should be implemented via a mechanism of Patriot Bonds. The Albanian Patriot Bonds would be tradable, could be issued by either the Federal Government or the Municipality, and would be earmarked for a specific purpose. Specific purposes for such a Patriot bond could include the refurbishment of a school impacted by the earthquake, or a new hospital to treat infectious diseases. Regardless, the purpose would be specific and easily deployed into the economy. Such a Patriot bond would be open to all investors however; the Bond would target participants in fiscal amnesty program in the initial emission, offering a zero percent coupon, giving the Government a zero cost source of funding for longer tenures, such as twenty years. The Patriot Bond would then trade, likely at a market-led discount, and if bond holders wished, they could monetize their position by selling via the capital market. The zero percent coupon, and the discount if monetized early, would be the effective tax on the bond holder, the cost of the fiscal amnesty.

Finally, the Government has stated that it plans to legalize medical cannabis in Albania and has been considering legislation as recently as this past May. There may be a temptation to create a private monopoly or oligopoly with such legalization. Such temptation should be rejected. Instead, the Government should create a model patterned after the Canadian experience. Following a Canadian model there would be the possibility for new entities to exist at the municipal and federal levels which could securitize future cash flows, issuing bonds, which will be tradable and allow the public of Albania to participate as investors. The Government would then be redirecting this presently illegal situation toward a productive one, bringing in new revenue and formal employment opportunities as well as providing a path for broader public financial participation via bonds. By using bonds the Government will provide another tool with which the Albanian Capital Markets can get a jump start. This sector will attract both domestic and international capital and is a good way to get Albania on the map for investors.

There is still time to develop capital markets in Albania. This opportunity shouldn't be missed.

ulluara dhe të emetuara nga sektorët e mbikëqyrur të ekonomisë shqiptare. Ato përshtaten me mentalitetin shqiptar për kthime të parashikueshme dhe duhet të jenë shtylla e dytë e tregjeve të kapitalit.

Qeveria duhet ti përfshijë obligacionet si një mekanizëm i shpërndarjes brenda draftit të amnistisë fiskale në mënyrë që të forcojë ekonominë. Projektligji aktual i raportuar thotë se depozitat në para të përfshira në amnistinë fiskale duhet të kalojnë në depozitat bankare komerciale. Kjo është qasje e gabuar. Do të ketë një ndikim të vogël në ekonominë reale. Bankat në Shqipëri janë tashmë likuide dhe një fluks i ri i likuiditetit, sidomos ai në Lek, mund të ketë një ndikim nominal në uljen e normave të kredidhënies, por ka më shumë të ngjarë të pasqyrohet në likuiditet të fjetur. Rritjet e depozitave në valutë të fortë do të kenë një ndikim edhe më të keq, duke marrë parasysh që likuiditeti i monedhës së fortë tashmë është mbajtur nën kontroll, herë pas here me norma negative të interesit.

Amnistia fiskale duhet të zbatohet përmes një mekanizmi të Bonove Patriotike. Obligacionet Patriotike shqiptare duhet të jenë të tregtueshme dhe mund të emetohen nga Qeveria ose Pushteti Lokal, për një qëllim specifik. Qëllimet specifike për emetime të Bondeve Patriotike mund të përfshijnë rinovimin e një shkolle të dëmtuar nga tërmeti, ose një spitali të ri për të trajtuar sëmundjet infektive. Pavarësisht qëllimit, investimi duhet të jetë specifik dhe lehtësisht i vendosur në ekonomi. Këto forma të Bondeve Patriot duhet të jenë të hapura për të gjithë investitorët. Gjithsesi Bondet duhet të targetojnë pjesëmarrësit në programin e amnistisë fiskale në emetimin fillestar, drejt ofrimit të një kuponi zero përqind, duke i dhënë kështu Qeverisë një burim financimi me kosto zero për periudha të gjata, si psh njëzet vjet. Atëherë, Patriot Bond mund të tregtohej, me gjasë në një treg të orientuar me zbritje, dhe nëse mbajtësit e bonove dëshirojnë, ata mund të fitonin para nga pozita e tyre duke shitur përmes tregut të kapitalit. Kuponi zero për qind dhe zbritja nëse fitohet paratë e para, do të ishte taksa efektive për mbajtësin e bonove, kostoja e amnistisë fiskale.

Më në fund, Qeveria ka deklaruar se planifikon të legalizojë kanabisin mjekësor në Shqipëri dhe ka qenë duke shqyrtuar legjislacionin gjatë muajit të kaluar. Mund të ketë një tundim për të krijuar një monopol privat ose oligopol në një legalizim të tillë. Një tundim i tillë duhet të refuzohet. Në vend të kësaj, Qeveria duhet të krijojë një model të modeluar sipas përvojës Kanadeze. Duke ndjekur modelin kanadez do të ekzistonte mundësia që subjektet e reja të ekzistojnë në nivelin bashkiak dhe ekzekutiv, që mund të mbrojnë rrjedhjen e ardhshme të parave, emetimin e bonove, të cilat do të tregtohen dhe do të lejojnë publikun e Shqipërisë të marrë pjesë si investitorë. Qeveria më pas do të ridrejtojë këtë situatë aktualisht të paligjshme drejt një situate produktive, duke sjellë të ardhura të reja dhe mundësi zyrtare të punësimit, si dhe duke siguruar një rrugë për pjesëmarrje më të gjerë financiare publike përmes obligacioneve. Duke përdorur obligacionet, Qeveria do të sigurojë një mjet tjetër me të cilin Tregjet Shqiptare të Kapitalit mund të kenë një fillim. Ky sektor do të tërheqë kapitalin vendas dhe ndërkombëtar dhe është një mënyrë e mirë për ta futur Shqipërinë në hartën e investitorëve.

Ende ka kohë për të zhvilluar tregjet e kapitalit në Shqipëri. Kjo mundësi nuk duhet humbur.

COVID-19, Natural disasters and their effects on the economy

The coronavirus pandemic is a major global disaster that was unpredicted and unprogrammed anywhere. But, ultimately, we have to come up with some lessons from the bitter battle with the pandemic. And certainly all countries are doing so.

Beyond that, the most important thing we need to talk about is the economy. What is going on with the economic systems and who is being hit hardest by the pandemic? And have we learned the needed lessons from the pandemic that continues to keep the world on its knees?

As the well-known historian Yuval Harari puts it, "We cannot prevent the emergence of new infectious diseases, but nevertheless we have the power to curb this type of epidemic disease and prevent it from killing millions." To that, I would add that we have the opportunity to prevent the destruction of the economy as well.

This pandemic exposed the fragility of our economies, posing major challenges in the supply chain and hitting hard travel businesses like airlines, creating volatility in financial markets, the banking and insurance sectors as well as badly affecting the entire hospitality services chain -- tourism, hotels, bar-cafes and shops. Thus, this pandemic is not just a public health crisis, but also a social and economic one.

As it is understood, this pandemic knows no borders, hitting countries that are small and big, successful or less successful, hitting everyone regardless of race or nationality. The entire world today is on its knees. In the situation we find ourselves, the question that arises is: Can we protect ourselves from the current global pandemic crisis or even other types of crises and catastrophes that we have gone through or that may come in the future?

Great needs require great solutions. A small country is difficult to defend but easy to govern. It is enough to have the desire and to put people to work.

There are hundreds of companies in the world that have as many employees as the entire employed population in Albania.

So it is possible to scan all sectors to find out what is needed to be prepared and come up with a realistic assessment. Moreover, one can classify potential risks and needed protections.

Insurance programs done in an institutional way, programs that offer guarantees and financial protection for individuals and companies have been created as a need of the times. Thanks to guarantees that come from insurance, no one will be harmed irreversibly, because the potential risk is covered.

Avni Ponari
CEO SIGAL UNIQA Group Austria

> Whereas, if we refer to the developed world, not only businesses get total coverage, but individuals too regularly have at least three insurance policies: **life, health and property.**

From the socio-economic viewpoint, pandemics are the same as natural disasters, only that disasters are local while pandemics are global.

In the past 500 years, according to scientific data, the world is estimated to have gone through 15 global pandemics and thousands of natural disasters. In Albania alone, according to a 2018 report by FAO (the UN Food and Agriculture Organization), the last 150 years have seen 4,000 natural disasters. In the last 20 years alone, the Albanian government has issued a Natural Disaster Declaration three times due to major floods. In addition to the loss of human lives, these natural disasters have also been really bad for the economy.

According to some estimates by researchers Melecky and Raddatz in 2011, natural disasters have increased government spending by an average of 15 percent and reduced revenue by about 10 percent over five years after a catastrophe, leading to a significant increase in the overall budget deficit.

Last year's earthquakes brought insurers at the center of attention as they were flooded with claims for damages. More than 5,000 insured people were compensated for damages from the two earthquakes, and others are in the process. The insurance market has paid millions of euros, fulfilling its obligations to customers and showing responsibility for their work and mission.

How many people were harmed one way or another by the earthquakes? Thousands. How many were able to benefit from insurance? Very few! Because one had to be insured to be financially protected and to continue life normally. It is impressive to note that for the

COVID-19, Katastrofat natyrore dhe efektet në ekonomi

Coronavirusi është një fatkeqësi e madhe botërore, e paparashikuar dhe e paprogramuar gjëkundi, por në fund të fundit ne duhet të dalim edhe me disa konkluzione nga kjo betejë e hidhur, dhe me siguri këtë po bëjnë të gjitha shtetet.

Përtej gjithë kësaj, pjesa tjetër më e rëndësishme për të cilën duhet të flasim është ekonomia. Çfarë po nodh me sistemet ekonomike dhe kush po goditet më shumë nga kjo pandemi? A i kemi nxjerrë mësimet nga kjo pandemi që po vazhdon të gjunjëzonjë mbarë botën?

Siç thotë edhe historiani i njohur, Yuval Harari, "Ne nuk mund të parandalojmë shfaqjen e sëmundjeve të reja infektive, por sidoqoftë ne kemi fuqinë të frenojmë këtë lloj sëmundje epidemike dhe ta parandalojmë atë të vrasë miliona njerëz". Kësaj unë do ti shtoja edhe

Avni Ponari
CEO SIGAL UNIQA Group Austria

që ne kemi mundësinë që të parandalojmë shkatërrimin e ekonomisë.

Kjo pandemi ekspozoi brishtësinë e ekonomive tona, duke paraqitur sfida madhore në zinxhirin e furnizimit dhe goditjen e bizneseve të tilla si bursa linjat ajrore, udhëtimet, luhatjet e tregjeve financiare, sektorin bankar dhe atë të sigurimeve dhe të të gjithë zinxhirit të shërbimeve në hoteleri-turizëm, bar-kafene dhe dyqane. Kështu, kjo pandemi nuk është thjesht një krizë mjekësore, por gjithashtu sociale dhe ekonomike.

Siç kuptohet kjo pandemi nuk njeh kufij, po rrëzon të vegjël e të mëdhenj, të sukesshëm apo më pak të suksesshëm, të bardhë apo me ngjyrë, e gjithë bota sot është e gjunjëzuar para saj. Në këtë situatë ku ndodhemi, pyetja që shtrohet është: kjo situatë e përbotshme apo edhe llojet e tjera të krizave dhe katastrofave që kemi kaluar apo që mund të vijnë në të ardhmen a kanë ndonjë mbrojtje?

Nevojat e mëdha kërkojnë zgjidhje të mëdha. Një vend i vogël është vështirë të mbrohet por lehtë të qeveriset. Mjafton të kesh dëshirën dhe të vendosësh njerëzit në punë.

Në botë ka me qindra kompanië që kanë të punësuar aq sa është e gjithë popullsia e punësuar në Shqipëri. Atëherë një skanim i mundshëm i të gjithë sektorëve mbi nevojat reale dhe më pas një vlerësim real, dhe jo vetëm kaq, por duke klasifikuar rreziqet e

two or three days after the earthquake there were a few more people getting insurance, but the trend died soon after as the ground stopped shaking and the fear of the moment was gone -- people went back to the leave-it-to-God attitude.

The situation is almost the same now. This time it's not an earthquake, but a pandemic. But is there insurance that does cover a pandemic? Of course there is. Today, everything that can happen on this earth is insurable. If these businesses that had to temporarily shut down were insured, then everything they lost would have been paid. So, if a tailor, hotel or airline had signed up for the right type of insurance, in addition to basic coverage, then the insurance companies would have compensated the damages caused by the pandemic.

It is very important for a company to get insurance for cases of interruption of business, because it creates an opportunity to continue the business unharmed by the crisis. Insurance payments would include lost earnings, employee salaries and these are well defined in the contract, with a limit set depending on the premium paid and covered risks, based on the capacity and financial strength of the company which seeks to be insured.

But the question that naturally arises is: How many companies in Albania have such an insurance plan? In my 30-year history in the insurance sector, only one foreign company in Albania had gotten insurance for everything -- the lives of employees, their health, the company's assets and coverage for cases of interruption of businesses. So in 30 years of insurance, only one company purchased this type of insurance and that of course was a foreign company.

Whereas, if we refer to the developed world, not only businesses get total coverage, but individuals too regularly have at least three insurance policies: life, health and property.

In Singapore, for example, during the current pandemic period, the servers crashed as the online system could not handle the large load of applications to get the benefits of life, health and other insurance requests.

I want to give you an example from Austria in terms of business insurance. One of the largest breweries there, which first dealt with a global pandemic 102 years ago, the Spanish Flu, which claimed 50 million lives, made sure to get business interruption insurance every year, including this year, which happened to be another pandemic period. And, today, despite the interruption of its business due to COVID-19, the brewery was covered by the insurance company for both the salaries of employees and the missing profits and everything else related to the business interruption.

So everything is possible, but for us it is a bit difficult to understand and believe, but these types of insurance coverages exist because the insurance industry has both the expertise and the financial capacity to deal with them.

Unfortunately, the insurance industry in Albania has been accompanied throughout these 30 years of its existence by a kind of stagnation "pandemic" -- with an increase in insurance per capita of only 30 euros -- that's 1 euro per year.

The current landscape is still affected by the country's communist past which instilled a mentality that the state should be in charge of dealing with misfortunes, and we do not see it as an individual responsibility. Or we see it as a part of support for the insurance industry.

But that's not the case. The insurance industry and its expansion mean an increase in support for the people of Albania. In countries where there is no developed insurance industry and where the individual is completely dependent on the state, the freedoms of the individual, and in essence democracy, are inevitably lacking. That's because individual independence and freedoms start from the finances and grow slowly along with them.

What the world has taught us over the past years and centuries is that you cannot escape pandemics and natural disasters. Therefore, it is necessary for the state to implement preventive policies in response to natural disasters. The government should consider the use of methods designed by experts who have studied approaches to preventing and coping with the effects of natural disasters, placing insurance for natural disasters as part of a national program.

In conclusion, we need to move away from the way of thinking that the state is solely responsible for dealing with natural disasters, and we need to move to a real market economy, where everyone is responsible for what they have created. So deep reforms are needed for people to know where to turn in case of disaster. We are fortunate that we don't need to reinvent the wheel and experiment. It's enough to adapt legislation similar to what EU member states use, reducing the guardianship role of the government and increasing the role of the citizen, which is a key element of the market economy.

It is important to note that the insurance market in Albania is reinsured with the world's largest reinsurance companies, and thus it offers the ability to provide insurance for disasters, pandemics or any other events, with total coverage capability that is not in the range of millions, but in the billions of euros.

mundshme dhe mbrojtjet nga ana tjetër është i domosdoshëm.

Sigurimet në rrugë institucionale, skemat e garantimit dhe mbrojtjeve financiare për individin dhe kompanitë lindën si nevojë e kohës. Falë kësaj garancie siguruese askush nuk do të dëmtohet në mënyrë të pakthyeshme, sepse rreziku potencial është i mbuluar

Nga pikëpamja social-ekonomike pandemitë janë njëlloj si katastrofat natyrore vetëm se katastrofat janë lokale ndërsa pandemitë globale.

Në 500 vite, sipas dokumenteve shkencore, përllogaritet që bota të ketë kaluar 15 pandemi globale dhe mijëra katastrofa natyrore. Vetëm në Shqipëri, sipas raportit 2018, të FAO (Food and Agriculture Organization, të Kombeve të Bashkuara) në Shqipëri në 150 vitet e fundit kanë ndodhur 4000 katastrofa natyrore. Vetëm në 20 vitet e fundit nga përmbytjet e mëdha është shpallur tri herë gjendja e "Katastrofës Natyrore". Përveç humbjes së jetëve njerëzore, ajo ç'ka këto pandemi kanë vrarë më tepër ka qenë ekonomia.

Sipas disa vlerësimeve të studiuesve Melecky dhe Raddatz 2011, katastrofat natyrore kanë rritur shpenzimet e qeverisë me një mesatare prej 15 përqind dhe kanë ulur të ardhurat me rreth 10 përqind gjatë pesë viteve pas një katastrofe, duke çuar në një rritje të konsiderueshme të deficitit të përgjithshëm të buxhetit.

Tërmetet e vitit të kaluar vendosën në qendër të vëmendjes siguruesit, të cilët janë përmbytur nga kërkesat për kompensim dëmesh. Për të dy tërmetet janë dëmshpërblyer mbi 5000 qytetarë që kanë qenë të siguruar dhe të tjerë janë në proces. Tregu i sigurimeve ka paguar miliona euro, duke përmbushur detyrimet ndaj klientëve dhe duke treguar përgjegjshmëri për punën dhe misionin e tyre.

Po sa veta u dëmtuan nga tërmeti? Me mijëra. Sa përfituan? Shumë pak! Sepse duhet të ishim të gjithë të siguruar, për tu mbrojtur financiarisht dhe që të ketë vijimsi normale të jetës. Të bën përshtypje që ato dy tre ditë pas tërmetit pati ndonjë të siguruar, si duket nga frika e momentit, më pas toka u qetësua dhe njerëzit heshtën! Përsëri në dorë të Zotit!

Situata është pothuajse e njëjtë tani. Nuk kemi tërmet, por kemi pandemi. A ka sigurim ndaj pandemisë? Patjetër që ka. Sot çdo ngjarje që ndodh në tokë është e sigurueshme. Nëse këto biznese që sot janë mbyllur përkohësisht do ishin të siguruara atëherë gjithçka do ishte paguar. Pra, nëse një fason, hotel apo linjë ajrore do kishte marrë edhe këtë lloj sigurimi, përveç sigurimeve bazë, atëherë shoqëritë e sigurimit do bënin kompensimin e dëmeve të shkaktuara nga pandemia.

Është shumë e domosdoshme që një kompani të sigurojë ndërmprerjen e biznesit, sepse sigurimi krijon mundësinë që ta vijosh biznesin njëlloj siç ka qenë më përpara. Sigurimi përfshin fitimin e munguar, pagat e punonjësve dhe këto janë të mirëpërcaktuara në kontratë, me një limit të përcaktuar në varësi të primit të paguar dhe rreziqeve të mbuluara, në bazë të kapaciteteve dhe fuqisë financiare të kompanisë e cila kërkon të sigurohet.

> Ndërsa nëse i referohemi botës së zhvilluar, atje jo vetëm biznesi që ka absolutisht të siguruar çdo gjë, por edhe individët nuk mund të mendohet që të mos kenë të paktën 3 sigurime: **jetën, shëndetin dhe pronën.**

Por pyetja që natyrshëm lind është: Sa kompani në Shqipëri e kanë një sigurim të tillë? Në historinë time 30-vjeçare me sigurimet, vetëm një kompani e huaj në Shqipëri pati siguruar çdo gjë, jetën e punonjësve, shëndetin e tyre, asetet e kompanisë dhe sigurimin e ndërprerjes së biznesit. Pra në 30 vite sigurime, vetëm një kompani e ka patur këtë sigurim dhe kjo natyrisht që ishte kompani e huaj.

Ndërsa nëse i referohemi botës së zhvilluar, atje jo vetëm biznesi që ka absolutisht të siguruar çdo gjë, por edhe individët nuk mund të mendohet që të mos kenë të paktën 3 sigurime: jetën, shëndetin dhe pronën.

Në Singapor për shembull, gjatë periudhës së pandemisë që po kalojmë, sistemi i serverave nuk arrinte të mbante ngarkesën e madhe të aplikimeve nga kërkesat për sigurim jete, shëndeti etj.

Dua të sjell një shembull nga Austria sa i përket sigurimit të biznesit. Një prej fabrikave më të mëdha të prodhimit të birrës atje, e cila e kishte provuar para 102 vitesh një pandemi të tillë, atë të Gripit Spanjoll, i cili mori 50 milionë jetë njerëzish, e bënte sigurimin e ndërprerjes së biznesit çdo vit, duke përfshirë edhe vitin e kësaj pandemie që ndodhemi. Dhe sot, pavarësisht se është ndërprerë biznesi i saj për shkak të COVID 19, ajo ka të mbuluar nga kompania e sigurimit edhe pagat e punonjësve, edhe fitimin e munguar dhe çdo gjë që ka të bëjë me biznesin e saj.

E pra, gjithçka është e mundur, por për ne është pak e vështirë ta kuptojmë dhe besojmë, por ja që ekzistojnë edhe këto sigurime edhe këto mbulime, sepse kjo industri i ka edhe ekspertizat edhe kapacitetet financiare.

Fatkeqësisht, industria e sigurimeve në Shqipëri është shoqëruar gjatë gjithë këtyre 30 viteve të ekzistencës së saj nga një lloj "pandemie", ku rritja për frymë e sigurimeve është vetëm 30 euro, pra me 1 euro në vit. Në të gjithë këtë peisazh ndikon trashëgimia jonë e një mentaliteti komunist, ku mendohet që është shteti ai që duhet të na nxjerrë nga çdo fatkeqësi dhe nuk e shohim si përgjegjësi individuale. Ose e kuptojmë këtë si një mbështetje për industrinë e sigurimeve.

Por në fakt nuk është kështu. Sigurimet dhe zgjerimi i tyre janë një mbështetje për qytetarët dhe rritje e personalitetit të tyre. Në vende ku nuk ka industri sigurimi të zhvilluar dhe ku individi është tërësisht i varur nga shteti, detyrimisht mungojnë dhe liritë e individit, në themel edhe demokracia. Sepse pavarësia e individit dhe liritë e tij fillojnë nga financat dhe rriten ngadalë së bashku me to.

Ajo që bota ka mësuar ndër vite e shekuj, është se nuk mund tu shpëtosh dot pandemive dhe katastrofave natyrore. Ndaj, është e nevojshme që shteti të implementojë politika parandaluese si përgjigje ndaj katastrofave natyrore. Qeveria duhet të marrë në konsideratë përdorimin e metodave të hartuara nga ekspertë që kanë studiuar qasjet për parandalimin dhe përballimin e efekteve prej fatkeqësive natyrore, duke vendosur në rang kombëtar sigurimin ndaj katastrofave natyrore.

Si përfundim duhet thyrje e konceptit se këto gjëra i rregullon qeveria, dhe duhet kaluar në ekonominë reale të tregut, ku gjithkush është përgjegjës për çfarë ka krijuar. Pra duhen reforma të thella që njerëzit të dinë ku të drejtohen në rast fatkeqësish. Ne kemi fatin që nuk mund të eksperimentojmë, por mjafton të përshtasim legjislacionin me vendet e Komunitetit Europian, duke ulur rolin kujdestar të Qeverisë dhe duke rritur rolin e qytetarit, i cili është pjesë e ekonomisë së tregut.

Është e rëndësishme të themi se tregu i sigurimeve në Shqipëri është i risiguruar në kompanitë më të mëdha të risigurimit në botë, dhe hapësira që ne kemi për të siguruar katastrofa, pandemi apo çdolloj ngjarje tjetër shkon, jo në miliona, por në miliarda euro.

abi

AMERICAN BANK
OF INVESTMENTS

investo në optimizëm

www.abi.al